

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**EBEVEYNLERİNİN EVLİLİK DURUMUNA GÖRE YETİŞKİN BİREYLERİN
EŞ SEÇİMİ, BAĞLANMA STİLLERİ VE KİŞİLERARASI PROBLEMLER
AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selen Melay YANIKAN

**Lefkoşa
Ocak, 2023**

**Selen Melay
YANIKAN**

**EBEVEYNLERİNİN EVLİLİK
DURUMUNA GÖRE YETİŞKİN
BİREYLERİN EŞ SEÇİMİ,
BAĞLANMA STİLLERİ VE
KİŞİLERARASI PROBLEMLER
AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2023

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

EBEVEYNLERİNİN EVLİLİK DURUMUNA GÖRE YETİŞKİN BİREYLERİN EŞ
SEÇİMİ, BAĞLANMA STİLLERİ VE KİŞİLERARASI PROBLEMLER AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selen Melay YANIKAN

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER

Lefkoşa
Ocak, 2023

Onay

Selen Melay YANIKAN tarafından hazırlanan "Ebeveynlerinin Evlilik Durumuna Göre Yetişkin Bireylerin Eş Seçimi, Bağlanma Stilleri ve Kişilerarası Problemler Açısından Karşılaştırılması" başlıklı bu çalışma, gün/ay/yıl tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

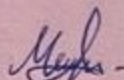
Jüri Üyeleri Adı – Soyadı İmza

Jüri Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Şebnem GÜLDAL

Jüri Üyesi: Dr. Ayşe BURAN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

27/01/2023

Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ

Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Selen Melay YANIKAN

.../.../2023

Teşekkür

Yüksek lisans eğitimim ve tez sürecimde bilgi ve tecrübeleriyle hem bir öğretmen hem de yol göstericim olan, yardıma ihtiyacım olduğunda yoğun çalışma temposuna rağmen bana vakit ayıran çok değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY'a çok kıymetli katkıları için içten teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamımın her aşamasında varlığı ile güven, güç ve cesaret aldığım, her kararına saygı duyup destekleri ile yanımda olan en değerli varlığım olan babam Metin YANIKAN'a teşekkür ederim.

Hayatımdaki varlığı ile her zaman yanımda olduğu gibi, tez çalışmam sırasında da beni destekleyen, fikirlerini benimle paylaşan kıymetli arkadaşım ve meslektaşım Uzm. Klinik Psikolog Emine ÇAKIR'a teşekkür ederim.

Selen Melay YANIKAN

Öz
**Ebeveynlerinin Evlilik Durumuna Göre Yetişkin Bireylerin Eş Seçimi,
Bağlanma Stilleri ve Kişilerarası Problemler Açısından Karşılaştırılması**

Selen Melay YANIKAN

Yüksek Lisans Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

01-2023, 95 sayfa

İnsan yaşamın her aşamasında, duygusal bağların oluşumu kadar sosyal ve duygusal gelişimini de etkileyen çeşitli içsel ve dışsal faktörler bulunmaktadır. Bağlanma da bu faktörlerin başında gelmektedir. Kişinin yaşamı boyu süren tüm kişilerarası ilişkileri, çocukluk döneminde ilk kez duygusal bir bağ kurduğu birincil bakım vereni arasında ortaya çıkan bağlanma stili üzerine kuruludur. Bu araştırma kapsamında ebeveynlerinin evlilik durumuna göre yetişkin bireylerin eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler açısından karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Araştırmanın evrenini Türkiye Cumhuriyeti (TC) ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) yetişkin bireyler oluşturmuştur. Bu araştırma örnekleme ise kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 20-50 yaş arası 1063 yetişkin bireyden oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplamak için Sosyo-demografik Bilgi Formu, Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölçeği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmada romantik eş seçim tutum ölçeği alt boyutlarından yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve güven puanları ile kaçınan bağlanma stili puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Katılımcılarda yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven puanları arttıkça kaçınan bağlanma stili puanları da arttığı gözlenmiştir. Romantizm ve eş seçim tutumu ölçeği ve kaygılı kararsız bağlanma stili kişilerarası problemleri pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Bu bağlamda klinisyenlere uyumsuz ve problemlili evliliklerde sorunları çözebilmek ve aile içindeki durumdan negatif yönde etkilenen çocuklara destek sağlayabilmek adına evli çiftlere ve çocuklarına yönelik olarak çift ve aile terapisi düzenlemeleri önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma Stilleri, Ebeveynin Birliktelik Durumu, Eş Seçimi, Kişilerarası Problemler

Abstract
Comparison of Adult Individuals in Terms of Spouse Selection, Attachment Styles and Interpersonal Problems According to The Marriage Status of Their Parents

Selen Melay YANIKAN

MA, Department of Clinical Psychology

01-2023, 95 pages

At every stage of human life, there are various internal and external factors that affect the social and emotional development as well as the formation of emotional ties. The attachment is one of these factors. All interpersonal relations of the person, which undergo life for the first time in childhood, are based on the attachment style between the primary care -tons that he established an emotional bond for the first time. Within the scope of this research, it is aimed to compare adult individuals in terms of spouses selection, attachment styles and interpersonal problems according to the marriage status of their parents. The universe of the research was the Republic of Turkey (TC) and adult individuals in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC). This research sample was composed of 1063 adult individuals between the ages of 20-50 aged 20-50 years. In order to collect data, the Socio-Demographic Information Form, Romanticism and Society Selection Scale, three-dimensional connection styles scale and interpersonal problems inventory cyclical scale were used as data collection tools. In the finding of the research, there were positive significant relationships between the romantic co -election attitude scale sub -dimensions lonely and single -right, love is enough, not effort, idealization, opposite poles and confidence scores and the attachment style scores that avoiding. It was observed that the attachment style scores, which avoiding as a lonely and single right, love enough, not effort, idealization, opposite poles and full confidence scores increased. Romanticism and co -selection attitude scale and anxious landless attachment style have been found to be positively predicted interpersonal problems. In this context, clinicians may be advised to arrange double and family therapy for married couples and children in order to solve problems in incompatible and problematic marriages and to support children who are negatively affected by the situation in the family.

Keywords: Attachment Styles, Parent's Unity Status, Spouse Selection, Interpersonal Problems

İçindekiler

Onay	1
Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı	2
Teşekkür.....	3
Öz	4
Abstract	5
İçindekiler	6
Tablolar Listesi.....	9
Kısaltmalar	11

BÖLÜM I

Giriş.....	12
Problem Durumu	13
Araştırmanın Amacı	14
Alt Amaçlar.....	14
Araştırmanın Önemi	15
Sınırlılıklar.....	15
Tanımlar	16

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	17
Evlilik ve Boşanma	17
Boşanma Nedenleri	17
Eş Seçimi ve Önemi	18
Eş Seçimini Etkileyen Faktörler.....	19
<i>Kişisel Özellikler Faktörü</i>	19
<i>Fiziksel Özellikler Faktörü</i>	19
<i>Aile Faktörü</i>	20
<i>Yaş Faktörü</i>	20
<i>Anlaşarak Evlenme ve Flört Faktörü</i>	21
<i>Sosyo- Ekonomik Faktörü</i>	21
<i>Din Faktörü</i>	22
Eş Seçimine Dair Kuramsal Yaklaşımlar	22
<i>Psikanalitik Kuram</i>	22
<i>Evrimsel Kuram</i>	23

<i>Benzer Özellikler Kuramı</i>	24
<i>Zıt Özellikler Kuramı</i>	24
<i>Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Kuramı</i>	24
Bağlanma Stilleri	25
<i>Bağlanma kavramı</i>	25
<i>Bağlanma kuramı</i>	25
<i>Yetişkinlik Döneminde Bağlanma</i>	28
Yetişkinlik Döneminde Bağlanma Stilleri	29
<i>Hazan ve Shaver'ın Üçlü Yetişkin Bağlanma Modeli</i>	29
<i>Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Yetişkin Bağlanma Modeli</i>	30
Kişilerarası Problemler	31
İlgili Araştırmalar	34

BÖLÜM III

Yöntem	38
Araştırmanın Modeli	38
Evren ve Örneklem	38
Veri Toplama Araçları	40
Kişisel Bilgi Formu	40
Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST)	40
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (ÜBBSÖ)	41
Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölçeği (KAPE)	41
Veri Toplama Süreci	42
Veri Analizi	43

BÖLÜM IV

Bulgular	45
----------------	----

BÖLÜM V

Tartışma	59
----------------	----

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler	65
Sonuçlar	65

Öneriler.....	67
Kaynakça.....	69
Ekler	83
İzinler	88
Öz Geçmiş.....	91
İntihal Rapor Oranı	92
Etik Kurul Onayı.....	93

Tablolar Listesi

Tablo 1. Katılımcıların Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı.....	39
Tablo 2. Romantizm ve Eş Seçim Tutumu, Üç Boyutlu Bağlanma Stili ve Kişilerarası Problemler Envanter Puanlarına Ait Betimsel Değerler	43
Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stil Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	45
Tablo 4. Katılımcıların Yaş Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stil Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	46
Tablo 5. Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stil Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	47
Tablo 6. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stil Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	48
Tablo 7. Katılımcıların Kiminle Yaşadığı Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stil Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması	49
Tablo 8. Katılımcıların Daha Önce Psikolojik Yardım Alma Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stil Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	50
Tablo 9. Katılımcıların Anne/Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stil Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	51
Tablo 10. Katılımcıların Anne/Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	52
Tablo 11. Katılımcıların Anne/Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Kişilerarası Problem Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	53
Tablo 12. Katılımcıların Romantizm ve Eş seçim Tutumu ve Üç Boyutlu Bağlanma Stil Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları	54
Tablo 13. Katılımcıların Romantizm ve Eş seçim Tutumu ve Kişilerarası Problemler Envanter Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları	55
Tablo 14. Katılımcılarda Üç Boyutlu Bağlanma Stil Ölçeği ve Kişilerarası Problemler Envanterinin Romantizm ve Eş seçim Tutumu Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları.....	56

Tablo 15. Katılımcılarda Romantizm ve Eş Seçim Tutumu Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği ve Kişiler Arası Problemler Envanteri Üzerinde Ebeveynlerin Boşanmış Olma Durumunun Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları . 57

Tablo 16. Katılımcılarda Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stili ve Kişiler Arası Problemler Envanteri Üzerinde Ebeveynleri Birlikte Olma Durumunun Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları 58

Kısaltmalar

KAPE	:Kişilerarası Problemler Envanteri
KKTC	:Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
REST	:Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği
SPSS	:Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
TC	:Türkiye Cumhuriyeti
TDK	:Türk Dil Kurumu
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
ÜBBSÖ	:Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

BÖLÜM I

Giriş

İnsan yaşamın her aşamasında, duygusal bağların oluşumu kadar sosyal ve duygusal gelişimini de etkileyen çeşitli içsel ve dışsal faktörler bulunmaktadır. Bağlanma da bu faktörlerin başında gelmektedir. Kişinin yaşamı boyu süren tüm kişilerarası ilişkileri, çocukluk döneminde ilk kez duygusal bir bağ kurduğu birincil bakım vereni arasında ortaya çıkan bağlanma stili üzerine kuruludur. Bowlby (1980), anne ile çocuk arasında kurulan duygusal bağa ilişkin gerçekleştirdiği araştırmada, çocuğun birincil bakım vereninin ya da annesinin duygusal bağı oluşturan, çocuğu yetiştiren, tüm ihtiyaçlarını karşılayan ve psikososyal davranış gelişimini teşvik eden faktör olduğuna vurgu yapılmaktadır (Kaya Balkan, 2009; Bacanlı ve Sürücü, 2011; Akbay, 2015).

Yapılan değerlendirmelere göre bağlanma olgusu bebeklik döneminde başlayan ve ölüme kadar devam eden dinamik bir süreçtir. Bowlby'nin görüşü ile de örtüşen bu açıklamada, insan yaşamının sonuna kadar devam eden bir süreç olan bağlanmanın yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkiler üzerinde de etkisi olduğu dile getirilmektedir (Karakuş, 2012; Uluyol, 2014). Bununla beraber ilgili alanda çalışan araştırmacılara göre, yetişkinlikte bağlanma ile çocuklukta bağlanma farklı seyretmektedir yani çocuğun anne babasıyla kurduğu bağlanma ile yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkisindeki bağlanma birbirinden farklıdır (Sümer ve Güngör, 2000).

Yetişkinlikte bağlanma durumu karşılıklı bir ilişkiye dayanırken bebeklik ya da çocukluk dönemindeki bağlanma durumunda bakım almaya yönelik güven duygusuna güçlü bir vurgu yapılmaktadır (Yıldız, 2012). Ayrıca, bebeklik döneminde güvenli bağlanma stiline geliştirilmesi, yetişkinlikten yaşamın sonuna kadar sağlıklı bağlanma durumunun sürdürülmesinde en önemli aşamadır. Nitekim güvenli bağlanma stiline sahip olan kişiler ilişkilerinde daha başarılı, aile aidiyet duygusu daha güçlü ve daha yüksek özgüvene sahip kişilerdir (Solmuş, 2008; Kantarcı, 2009; Eşici, 2014; Mavili vd., 2014). Evlilik ve eş seçiminde kullanılan ölçütler, tercihler ve partnere olan bakış açıları da bağlanma stilinden etkilenmektedir (Gündoğan, 2015; Başay, 2015).

İnsan yaşamında gerçekleşen önemli dönüm noktalarından biri, kişinin değişim ve gelişimler yaşadığı, eş seçimi ve evliliği gerçekleştirdiği gençlik ve yetişkinlik dönemidir (Kul, 2011). Bağlanma stiline eş seçme, evlenme ve aile

kurma kavramları üzerindeki etkisi de bu dönemde iyice belirginleşmektedir. Aslında bağlanma olgusu, tarih boyunca insanları hayatın her alanında etkileyen en önemli unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir. Ayrıca evlilik olgusu ve eş seçimi bireylerdeki sosyolojik, biyolojik ve psikososyal gelişim ve değişimlerin kalıcı olarak gerçekleştiği bir geçiş dönemi olarak nitelendirilmektedir (Baş, 2017). Bu bağlamda eş seçimi, fiziksel görünüm, ekonomik durum, etnik köken ve inanç sistemlerinin yanı sıra toplumsal yapı ve sosyo-kültürel olgulardaki değişim ve gelişmeler gibi çeşitli faktörlerden etkilenmektedir (Tüzer, 2016; Aydın ve Demir, 2017; Sancak Aydın ve Ayhan, 2017).

Kalaycı'ya (2001) göre problem çözme, bir sorunu çözmek adına mantıksal bir çerçevede içinde atılan adımların bilinçli olarak izlendiği bilişsel ve davranışsal bir süreçtir. Çalık vd. (2013) ise problem çözme kavramını, bir hedefe ulaşmanın önündeki engelleri bilimsel yöntemlere başvurarak kaldırma süreci olarak tanımlamaktadır. Öğrenmenin etkili bir şekilde gerçekleşmesi ve kişisel becerilerin gelişmesi için problem çözme sürecini anlamak çok önemlidir (Aksan ve Sözer, 2007). İnsanların karşısına çıkan problemlere yaklaşım biçimleri, bir problemle karşılaştıklarında onunla ilgili olarak kendilerini algılama şekillerinden etkilenmektedir (D'Zurilla vd., 2004).

Problem Durumu

Bakım verenin veya annenin çocuktan uzun süre ayrı kalması, güvenli bağlanmanın sağlıklı bir şekilde devam etmesini olumsuz yönde etkileyen bazı psikolojik ve sosyal sorunlara yol açabilmektedir (Sümer, 2006). Bu sebeple anne-baba ile çocukluk döneminde kurulan ilişki çocuk için oldukça önemlidir (Bolattekin, 2014). Bu dönemde geliştirilen bağlanma biçimine uygun olarak çocuğun sorumluluk duygusu, kişilerarası ilişkileri ve yetişkinlik dönemi davranışları şekillenmektedir. Dolayısıyla kişinin romantik ilişkilerini nasıl anlamlandırıldığı ve çevresindekilerle nasıl etkileşim kurduğu da belirlenmektedir (Şahin, 2018; Gündoğan, 2015). Bir kişinin yapacağı eş seçiminin de sahip olduğu bağlanma stilinden etkilendiği tahmin edilmektedir. Kişiler eş seçimini yapıp evlilik yoluna girdikten sonra toplumun en küçük birimi ve temeli olan aileyi oluşturmaktadır. Bir çocuk toplumdaki yerini almadan önce elde ettiği bütün kazanımlarını aile kurumu içinde tamamlamaktadır. Bu durumda aile kurumu, toplumun refahı, hayatta kalması ve kültürel gelişimi için oldukça önemli göreve sahiptir (Bağ, 2019).

Yaşam olayları, eşlerin evlilik uyumlarını etkileyen problem çözme sürecindeki davranışlarını etkileyebilmektedir. Uyum sağlayıcı problem çözme tekniklerini kullanan kişilerin yaşam olayları ele alındığında, bu kişilerin evliliklerinde daha az sorun yaşama ve daha iyi uyum sağlama eğiliminde olacakları dile getirilmektedir. Evlilik üzerine yapılan araştırmalar, eşlerin problem çözme davranışlarının sözel içerik ve duygusal ifadesine odaklanmaktadır. Sözel içerik üzerine yapılan araştırmalar, olumsuz davranışların evlilik doyumuna sahip olan ve olmayan çiftleri birbirinden ayırdığını ve bu davranışların evlilikler için oldukça yıkıcı olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte, partnerlerin iletişim sırasında birbirlerine karşı sergiledikleri kişiye özel duyguların sorunlu ve sorunsuz ilişkileri ayırt etmede etkili olduğu dile getirilmektedir (Erbek vd., 2005).

John Bowlby ve Mary Ainsworth tarafından bağlanma üzerine gerçekleştirilmiş olan çalışmalarda, bebeklikte başlayan bağlanmanın yetişkinlik döneminde de oldukça etkili olduğu ve yaşam boyu devam ettiği üzerinde durulmaktadır (Çalışır, 2009).

Bu çalışmada, yetişkin bireylerin eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler bağlamında ebeveynlerin evlilik durumlarının nasıl bir etkiye sahip olduğu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada ebeveynlerinin evlilik durumuna göre yetişkin bireylerin eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler açısından karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca aşağıda belirtilen alt amaçlar için de cevaplar aranmıştır.

Alt Amaçlar

1. Eş seçimi, bağlanma stilleri, kişilerarası problemler sosyo-demografik değişkenlere göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
2. Eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problem düzeyleri ebeveynlerin evlilik durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
3. Eş seçimi ve bağlanma stilleri arasında bir ilişki var mıdır?
4. Eş seçimi ve kişilerarası problem düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
5. Bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler eş seçimini yordamakta mıdır?
6. Bağlanma stilleri, kişilerarası problemler ve eş seçimi ebeveynlerin boşanmış olma durumu tarafından yordamakta mıdır?

7. Bağlanma stilleri, kişilerarası problemler ve eş seçimi ebevynleri birlikte olma durumu tarafından yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Kişilerin bebeklik döneminde ebevynleri veya bakım verenleri ile kurduğu bağlanma stili, aldıkları kararlar ve kurdukları ilişkiler gibi yaşamlarının her yönünde etkili olmaktadır. Bağlanma stillerinin kişilerarası ilişkilerde önemli bir rol oynadığı kabul edilmektedir (Deniz, Hamarta ve Arı, 2005). Araştırmalardan anlaşılmaktadır ki, bireyin erken yaşlarda geliştirmiş olduğu bağlanma stilleri yetişkinlik yıllarında da davranışlarını birçok yönden etkilemeye devam etmektedir (Arslan ve Arı, 2012). Öte yandan, kişilerin eş seçimi ve yaşadığı kişilerarası problemlerin sahip oldukları bağlanma stillerinden etkilendiği düşünölmektedir. Temel bağlanma kuramına göre, bağlanma stili değişmezdir, kişiliğin oluşmasında etkilidir ve yaşamda kişiler arası ilişkileri de yönlendirmektedir (Sümer ve Güngör, 2000). Ayrıca, kişilerin ebevynlerinin boşanmış ya da birlikte olması durumunun da bağlanma stilleri üzerinde etkili olduğu ve dolayısıyla eş seçimini etkilediği ön görölmektedir. Turan Cebeci (2009), anne babası boşanmış ve boşanmamış çocuklarda bağlanma ve kaygı dinamiklerini yaptığı ęalıřmada, boşanmış ailelerde büyüyen bir ęocuęun güvenli bağlanma oluşturma becerisi ile durumluk kaygı düzeyi arasında bir negatif yönlü bir ilişki olduğunu belirtmiştir.

Alan yazın incelendiğinde eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler değişkenlerinin birbirlerinden ayrı olarak birçok ęalıřmada ele alındığı görölmektedir. Geręekleřtirilen ęalıřmada, bu üç değişkenin birlikte ebevyn evlilik durumu bağlamında ilk kez ele alınmış olması nedeniyle alan yazındaki diğer ęalıřmalardan ayrılmaktadır. Bu ęalıřmada ebevynlerin evlilik durumuna göre yetişkin bireylerin eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problem düzeylerinin karşılaştırılmasının ilgili alan yazına önemli bir katkı sağlayacağı ve konu üzerine ęalıřacak araştırmacılara yol göstereceği düşünölmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 20-50 yaş arası yetişkin katılımcı ile,
- Sosyo-demografik Bilgi Formu, Romantizm ve Eş Seçimi, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri ve Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölęeęi ile,

- Araştırma verilerinin analizi için kullanılan SPSS 25 paket programı ile sınırlıdır.
- Bu araştırma sonucunda elde edilen veriler online olarak toplanan veriler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Bağlanma: Bağlanma Bowlby'nin tanımına göre, bir bebek ile ona bakım veren kişi veya kişiler (genelde anne figürü) arasında gerçekleşmektedir. Bebeğin bakım vereni ile etkileşim kurması, ona yakın davranması, yokluğunda onu araması ile gün yüzüne çıkan bağlanma, özellikle tehdit, stres ve endişe düzeylerinin yüksek olduğu durumlarda daha net bir şekilde ortaya çıkan ve kişinin tüm yaşamı boyunca etkisi olan sürekli bir bağlıdır (Aslan ve Güven, 2010).

Eş Seçimi: Eş seçimi, kişinin toplumda yer bulmasının ve aile yaşamının en temel başlangıç noktası olarak kabul görmektedir. Kişinin yaşamının devamını ve hayatta kalma mücadelesini etkileyen en önemli ve çetrefilli karar eş seçimidir (Yıldırım, 2007).

Kişilerarası Problem: Bireyin iletişim içinde bulunduğu kişilerden biri ile sahip olduğu iletişim şekli ve beklenen iletişim şekli arasında farklılık algılaması ve bu farkın ortaya çıkardığı huzursuzluk hissini ortadan kaldırılması adına bulunulan girişimlerin cevapsız kalması sonucu kişilerarası problemler oluşmaktadır (Öğülmüş, 2006).

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Evlilik ve Boşanma

Evlilik kurumu bir erkek ve bir kadının kendi rızaları ile evlilik isteklerini bir evlendirme memuru ve iki şahit ile aynı ortamda sözlü ve yazılı şekilde aktarmaları ve evlendirme memurundan aile cüzdanlarını almaları ile başlayan bir süreçtir (Adalet Bakanlığı, 2017).

Evlilik kararı alan çiftler her ne kadar ölüm dışında ayrılmama düşüncesi ile evlenseler de ileriki dönemlerde karşılaştıkları bazı olumsuz olaylar ile gerçekleştirdikleri evliliğin bozulabildiği görülmektedir. Bu olumsuz olaylar bireysel, kültürel, ekonomik vb. şekilde olmaktadır. Çiftlerin karşılaştıkları olumsuz olaylar sonucunda yasal olarak evlenen çiftler aynı şekilde yasal olarak evliliklerine son vermeleri boşanma olarak adlandırılmaktadır (Sarpkaya, 2013).

Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre boşanma kavramının tanımı, çiftlerin evlenerek kurdukları yuvayı eşlerden birinin boşanma ilamı olarak evliliklerinin sonlandırılmasıdır (TDK, 2019). Boşanma kavramının bir başka tanımı ise, bir kadının ve bir erkeğin resmi olarak bir arada olma durumunun hukuksal süreç ile sonlandırılmasıdır (Berksun,2013).

Boşanma Nedenleri

Evli çiftlerin aldığı boşanma kararındaki en önemli faktör aldatma olarak karşımıza çıksa bile çiftlerin evliliklerinde cinsel sıkıntılar, yalnızlık ve ilgisizlik hissi, duygusal yönden eksik hissetme, suçlama gibi iletişim sıkıntıları, yüksek dozda kıskançlık, çocuklara karşı ilgi eksikliği, çiftin birbirine karşı olan beklentilerinin uyuşmaması, maddi yönden geçim sıkıntısı gibi sorunlar ile karşılaşmaları çifti boşanma sürecine itebilmektedir (Akçapar & Egbatan, 2020).

Toplumumuzda yapılan evliliklere bakıldığında evliliği gerçekleştiren erkek ve kadın arasındaki bağın dışına çıkıp, eşlerin ebeveynlerinin de ortaya çıkan sorunlara dahil olduğu ve hatta ebeveynlerin eşler arasında sorun oluşmasına sebep olduğu görülmektedir. Toplumun erkek üzerinde oluşturduğu baskı ve maddi yönden geçim sıkıntısı aile içinde şiddet potansiyelini tetiklemektedir. Aynı zamanda farklı sosyoekonomik statüye sahip kadın ve erkeğin yaptığı evliliğin başarısızlık ile sonuçlanabildiği görülmektedir (Akçapar & Egbatan, 2020).

Günümüzde meydana gelen toplumsal yapıdaki farklılıklar nedeni ile boşanma oranlarında artış görülmektedir. Kadının sosyal konum açısından gösterdiği değişimi toplumsal yapıdaki farklılığa önemli bir örnek olarak gösterilmektedir. Kadının kendi ekonomik bağımsızlığına sahip olmasındaki artış, aile yapısında görülen farklılıklar, boşanma sürecinin yasalar çerçevesinde kolaylaşması, diğer insanların tutumlarının boşanmış olan bireye karşı değişim göstererek daha normalleşmesi gibi etkenlerin boşanma oranlarında yükselişe neden olduğu görülmektedir. Aynı zamanda çalışma hayatına katılan kadının kendi ekonomik bağımsızlığına sahip olması, kendine yetebilir seviyeye gelmesi ve kendini daha güçlü hissetmesi ile kolayca boşanma kararı alabildiği bilinmektedir (Aksan & Sönmez Altıntaş, 2019).

Eş Seçimi ve Önemi

Romantik ilişkiler ve aşk her yaştan ve her dönemden insanın en çok ilgisini çeken ve üzerinde düşünülen konuların başında geldiği bilinmektedir. İşlevsel ve sağlıklı bir romantik ilişkinin insan yaşamını geliştirdiği ve zenginleştirdiği bilinmektedir (Kalkan & Yalçın, 2012). Bu bilgiler ışığında, romantik ilişkilerin bireyin eş seçimi açısından oldukça önemli bir basamak olduğu düşünülmektedir.

Eş seçimi insanın yaşamında önemli bir yere sahip olmakla birlikte (Kasapkara & Kasapkara, 2014) insan yaşamındaki en önemli kararlardan biridir (Kalkan, 2012). Doğru eş seçimi, evlilikteki mutlulukla doğrudan ilişkilidir. Evlilik fiziksel, duygusal, ruhsal ve ilişkileri içermektedir. Bu bağlamda, her aile üyesinin ruhsal ve fizyolojik sağlık durumu, uygun eş seçimi ile ilgilidir. (Yıldırım, 2007; Kalkan, 2012). Eş seçimi, bireyin toplumdaki yerini, yaşantısını ve gelecek yaşamını etkileyen ve şekillendiren karmaşık bir süreçtir. Çünkü eş seçme kararı alıp eşini seçen birey, eş seçimi sonrasındaki yaşamını nasıl ve kiminle beraber devam ettireceğine, kimden çocuk sahibi olup kiminle birlikte çocuğunu yetiştireceğine de karar vermiş olmaktadır (Yıldırım, 2007). Eş seçimi sırasında bireyin kendi kişilik özelliklerinin farkında olması ile birlikte karşısındaki bireyin de kişilik özelliklerinin farkında olması gerekmektedir (Altıntaş & Atlı, 2015; Yıldırım, 2007; Canel, 2012). Çünkü bireyler bazen sadece romantik ilişkiler kurarak eş seçimi yapabilmektedir (Atak & Taştan, 2012). Aynı zamanda eş seçimi bireyin kendisi için nelerin öncelik olup nelerin öncelik olmadığını, karşısındaki kişiden neler beklediğinin ve karşısındaki kişinin de beklentilerinin detaylı bir şekilde değerlendirildiği süreçtir

(Şenel 2004). Bu bilgiler ışığında, eş seçiminin iyi oluş, kişisel beklentinin karşılanması, yaşam kalitesi, mutluluk gibi kişisel düzeyde ve evlilik, çocuk yetiştirme, gelecek neslin sağlıklı olması, aile kurma gibi toplumsal düzeyde oldukça önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda eşlerin çok fazla sorun yaşamamaları adına birbirlerini iyi tanımaları, birbirleri ile uyumlu olup olmadıklarını anlamaları ve karşılıklı düşünce ve beklentilerini iyi anlamaları gerektiği de düşünülmektedir.

Çeşitli araştırmalar, kadın ve erkeklerin eş seçiminde benzer veya farklı kriterlere sahip olduğunu ortaya koymuştur (Bacanlı, 2001; Keklik, 2011). Bu farklılıklara bakıldığında ekonomik güç (Shipman, 2011) ve sosyal statü (Yurtkuran Demirkan vd., 2009) gibi kriterler kadınlar ve erkekler tarafından daha fazla ağırlık verilmektedir; erkeklerin ise kadınlarda doğurganlık (Atak ve Taştan, 2012), dini inanç ve yaşayış biçimi, fiziki özellikler (Yurtkuran-Demirkan vd., 2009) gibi kriterlere daha fazla öncelik verdikleri görülmektedir.

Eş Seçimini Etkileyen Faktörler

Kişisel Özellikler Faktörü

Kişisel özellikler bireyin eş seçiminde etkili olan önemli faktörlerden birisidir. Canlılık, hoşgörülü olma ve yaratıcı olma eş seçiminde hem kadını hem de erkeği farklı düzeylerde etkileyen kişisel özelliklerin başında bulunmaktadır. Eş seçiminde bireyin yaşı arttıkça kişisel özelliklere verdiği önem de artmaktadır. Ayrıca, kişisel özelliklere kadınlar erkeklerden daha çok önem verildiğini söylemek mümkündür (Şenel, 2014; Usluoğlu, Atıcı & Vurgeç Avcıbay, 2015).

Fiziksel Özellikler Faktörü

Fiziksel özellikler eş seçimini etkileyen faktörlerden birisidir. Eş seçimi yapan birey eş adayının fiziksel özelliklerinin kendisi ile benzer olmasını isteyebilmektedir. Eş seçimi sırasında eşler kilo, boy, vücut yapısı gibi fiziksel özelliklere önem vermektedirler. Fiziksel özellikler erkekler ve kadınlar için büyük önem taşımaktadır. Bunun nedeni, bireylerin birbirlerini etkilemek ve birbirleriyle iletişim kurmak için öncelikle karşı cinsin fiziksel özelliklerini görmesidir. Kadınların fiziksel özellikleri algılaması, kendilerini nasıl algıladıklarına, sosyal ve kültürel normlara bağlıdır. Erkeklerde fiziksel özelliklerin algılanmasında akranların görüşü önemlidir (Kalkan, 2015; Şenel, 2014).

Aile Faktörü

Evlilik kararı alan bireyin ailesi bireyde dolaylı veya doğrudan etki gösterebilmektedir. Dolaylı etki, bireyin çocukluk döneminde meydana gelen olaylar karşısında düşünce ve davranış şekli oluşmaktadır. Bireyin karşı cinsle ilgili düşünce ve davranış yapısı anne ve babası tarafından oluşmaktadır. Aile bireyleri tarafından çocuklara aktarılan örnek davranışlar çocukların beyninde bir model oluşmasını sağlamaktadır. Örneğin, bir erkek çocuğunun annesi veya ablası ile kurduğu ilişki, kafasında bir kadın örnek modeli oluşturmaktadır. Çocuğun kafasında oluşan bu örnek model onun karşı cinse olan tavrını etkilemektedir. Yetişkinlik döneminde evlilik kararı veren birey seçeceği eşinin özelliklerini anne veya babasının düşünce ve davranışlarından etkilenecek karar vermektedir. Fakat bireyin evlenirken seçeceği eşinin kişiliği ile anne veya babasının kişiliğinin aynı olması gerçekçi ve mümkün değildir. Evlilik kararındaki bireye eş seçiminde ailenin doğrudan etkisine baktığımızda ise, anne ve baba maddi ve manevi olarak önemli rol üstlendiği için çocuğunun evleneceği kişi hakkında söz sahibi olmak istemektedir (Tarhan, 2016). Ebeveynler zaman zaman çocuklarının evlenmek için seçtikleri eş adayını onaylamayabilirler (Wilson & McLaughlin, 2002). Böyle bir durumla karşılaşıldığı zaman uyumsuzluk ve hoşnutsuzlukla karşılaşılır ve birçok topluma baktığımızda sonucu kaçarak evlenme şeklinde görülebilmektedir (Akpınar, 2019).

Yaş Faktörü

Yaş faktörü bireyin eş seçiminde etkili olan önemli faktörlerden birisidir (Şenel, 2014). Bireyin evliliğe hazır durumda olması, kendisini zihinsel, fiziksel, sosyal ve duygusal olarak yeterli olgunluk seviyesine ulaşmış şekilde görmesi ve hissetmesi açısından yaş faktörü oldukça önemli rol oynamaktadır. Bireyin eşiyile birlikte aynı ortamda yaşaması, bedensel açıdan cinsel olgunluğa erişmesi, çocuk sahibi olmaya ve çocuk yetiştirmeye hazır olması ve evlilik sürecinde doğacak olumsuzluklar ile baş edebilmesi için olgunlaşma oldukça önemli bir kavramdır. Yaşın ilerlemesi bireysel olgunluğa neden olur. Ancak olgunluk yaşı herkes için aynı değildir. Evliliğin toplum tarafından belirlenmiş olan belirli yaş aralıkları vardır. Bu yaş aralıkları toplumun uğradığı değişimlerden etkilenecek farklılık göstermektedir. Örneğin, günümüzde evlilik yaşının kırsal bölgelere göre kentsel bölgelerde daha yüksek olduğu görülmektedir (Nazlı, 2018). Başka bir örnekte ise, Avrupa ülkelerinde gitgide yükselen evlilik yaşına ve düşen evlilik oranlarına bakılarak

bireyleri evlenmeye ve çocuk sahibi olmaya yönlendiren stratejiler ile nüfus sayısını yükseltme çalışmalarının gündemde olduğu görülmektedir (Santrock, 2014).

Anlaşarak Evlenme ve Flört Faktörü

Genel anlamıyla kadın ve erkeğin arasında oluşan duygu yüklü alandan ileri giden ilişki flört şeklinde tanımlanabilir (Öztürk, 2013).

Flört süresi bireyin evlilik ile ilgili düşüncelerini oluşturan ve etkileyen önemli unsurlardan biridir. Flört süresini zamana yayarak uzun tutan birey ile eş adayının birbirlerine karşı sadakatlerinin arttığı ve evlilik ile ilgili düşüncelerinin olumlu yönde olduğu görülmektedir. Evliliklerinin olumlu yönde gidebilmesi, uyum ve doyum içinde olabilmeleri için bireyin ve eş adayının evlilik öncesinde birbirlerini tanımaları önemli bir unsurdur. Bireyin evlilik için seçeceği eşi kadar eş adayının ailesi ve çevresi de oldukça önemlidir. Çünkü evlilik ciddi ve önemli teşkil eden bir olgudur. Bu nedenle evlenecek bireyin flört döneminde eş adayının ailesi ve çevresini tanınması oldukça önemli bir süreçtir (Kaçar & Parlar, 2019).

Sosyo- Ekonomik Faktörü

Bireyin sahip olduğu sosyal ve ekonomik özellikleri, kişinin ilgisi, değeri, hayata bakış yönü gibi özelliklerinde de belirgindir. Bu özellikler aynı zamanda bireyin eş seçim tercihini ve beklentilerini de etkilemektedir. Evlilik kararı alan birey ve eş adayının arasındaki benzer özelliklerin fazla olması çifti birbirine yakınlaştırırken, farklı özelliklerin fazla olması çifti birbirinden uzaklaştırmaktadır. Benzer özelliklerden daha çok farklı özelliklere sahip olan çiftlerin evlilik sürecinde uyumun azalmasıyla birlikte bireylerin birbirlerine uyum sağlamakta zorlandıkları görülmektedir (Kalkan, 2015). Evlilik kararı alan bireyin ve eş adayının sosyal statülerinin benzer olması ailelerinin anlaşmasını sağlamaktadır. Bu anlaşma evlenecek olan çiftin arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkilemektedir (Nazlı, 2016). Sosyo- ekonomik özellikler açısından birbirinden farklı olan bir çiftin evliliğinden bahsedecek olursak, kadın kendisine kıyasla daha iyi sosyo-ekonomik şartlara sahip bir eş adayıyla evlilik kurmayı tercih etmektedir. Aynı zamanda toplumda kabul görülen de bu durumdur (Kalkan, 2015). Toplumda kabul görülen rollere göre, gelir seviyesinin yüksek olması, hane içindeki ihtiyaçları karşılamak, statü ve güç sahibi olmak gibi özellikler erkeğin sorumluluğu olarak görülerek erkeklere yüklenmiştir (Kalkan, 2015).

Din Faktörü

Din faktörü eş seçiminde etkili olan bir diğer faktördür. Birey eş seçimi yaparken dini görüş ve yaşayış biçimi bakımından kendisine benzerlik gösteren bireyi tercih etmektedir. Çünkü bireyin seçeceği eş adayı ile kendisinin dini görüş ve yaşayış biçimi bakımından benzer olması bu konu ile ilgili huzursuzlukların yaşanma ihtimalini düşürecek, evliliklerinde uyumu arttıracak ve mutlu bir evliliğin oluşması için de katkıda bulunacaktır. Dini görüşler bireyin yemek kültürü, yaşam tarzı, eğlenme şekilleri gibi özelliklerini etkilemektedir. Bu özelliklerin benzer olmayıp farklılıklar göstermesi çiftlerde anlaşmazlık ve uyumsuzluk ihtimalini çoğalttığı görülürken benzer olması halinde çiftlerde uyumu arttırdığı görülmektedir. Aynı zamanda ortak dini görüş ve yaşayış biçimine ait olmayan çiftlerde, çocuklarına verdikleri dini eğitim konusunda sorunlar ve çatışmalar görülebilmektedir (Kalkan, 2015 & Şenel, 2014).

Eş Seçimine Dair Kuramsal Yaklaşımlar

Psikanalitik Kuram

Eş seçimi yaklaşımlarının en eskisi olan psikanalitik yaklaşımın kurucusu Freud, şu anki eylemlerimizin temelini geçmiş yaşantımıza uzandığını savunmaktadır. Psikanalitik yaklaşımda Freud, eş seçiminin çocukların karşı cins ebeveyne olan hayranlıkları ile şekillendiğini ifade etmektedir. Bu duruma göre, erkek çocukları eş seçerken annelerinin özelliklerini taşıyan eş adaylarını tercih ederken kız çocukları babalarının özelliklerini taşıyan eş adaylarını tercih ederler (Özgüven, 2014).

Freud'a göre eş seçimi, psikoseksüel gelişimin oral, anal, fallik ve genital aşamalarının ilerlemesi tarafından belirlenmektedir (Parsons, 1997). Fallik döneminden önce gelen oral ve anal gelişim dönemlerinde çocuk anne ve babası ile karmaşık olmayan ilişkiler yaşarken, fallik dönemde bu ilişkiler karmaşık bir hal almaya başlamaktadır. Psikoseksüel gelişim dönemlerinden biri olan fallik evresinde erkek çocukların Oedipus karmaşası yaşadığı varsayılırken kız çocukların eletra-kastrasyon karmaşası yaşadığı varsayılmaktadır. Kız çocuğunun penis yokluğu nedeni ile babasına olan ilgisinin artması, babasını çekici bulmasının yanı sıra annesinin kendisini cezalandıracağı düşüncesi ile korku yaşamasına eletra karmaşası denilmektedir. Ödipal karmaşası ise erkek çocuğunun annesine yakınlık ve cinsel yönden ilgi duymasının yanı sıra babasının kendisini cezalandıracağı için

endişe duyması olarak karşımıza çıkmaktadır (Aydın, 2015; Geçtan, 2017). Bu bilgilere göre, psikoseksüel gelişim dönemlerini sağlıklı bir şekilde tamamlayan bireyin eş seçimi önceki dönemlerde aktif olan dinamiklere bağlıdır. Yani fallik dönemdeki ödipal kompleksi çözümlenmemiş bir erkek eş seçimini, annesine benzeyen bir kadın veya annesine göre zıt bir kadın şeklinde yapacaktır. Elektra kompleksi çözümlenmemiş bir kadın ise babası ile olan deneyimlerine bakarak eş seçimini gerçekleştirmektedir (Parsons, 1997).

Evrimsel Kuram

Caporaël (1997) tarafından geliştirilen sosyobiolojik bir yaklaşım olan bu kuramın kökleri Darwin'in evrim teorisine dayanmaktadır. Bencil gen ve bulunduğu duruma uyum sağlama kavramlarının kökleri sosyobiolojik ve evrim yaklaşımlarına dayanmaktadır (Caporaël, 1997). Darwin'e göre insanın şu andaki durumu geçirdiği evrim sürecinin bir sonucudur. Evrimsel kuram, insan davranışlarının ve öğrenme becerisinin doğal bir değerlendirme ve eleme sonucunda evrim geçirdiğini kabul etmektedir. İnsanlık uzun yıllar boyunca devam eden evrim içerisinde bazı davranış ve değerleri öğrenerek nesilden nesile iletmiştir. Evrimsel kurama göre eş seçimi tercihleri insanın geçirdiği evrim sürecinin bir sonucudur (Buss, 2015). Kadın ve erkekler geçirdikleri evrim süreci boyunca yaptıkları eş seçimi ile ilgili farklı stratejiler üretmişlerdir. Bu stratejiye göre erkekler sağlıklı ve fiziksel açıdan beğendikleri kadınları üremek için tercih ederek bu kadınları eş olarak tercih etmektedirler. Aynı zamanda soyun kimden devam edeceğini anlayabilmek adına üremek için seçtikleri eş adaylarının başka bir erkekle üremesine engel olmaları gerektiğini öğrenmişlerdir (Yıldırım, 2016). Kadınlar ise kendisine ve çocuklarına bakabilecek, terk edip gitmeyecek ve maddi yönden güçlü bir erkeği seçerek aile kurmak istemektedir. Tarihteki örnekler maddi yönden güçlü olmayan ve güvenilir erkekleri eş olarak seçen kadınların yoksulluktan dolayı hayat standartlarının düştüğünü ve çocuklarıyla hayata tutunmakta zorlandıklarını göstermektedir. Erkeklerin üremek için doğurgan bir kadını eş olarak tercih etmesi, kadının ise uzun süreli kendisine yatırım yapacak bir erkeği eş olarak tercih etmesi üremek için cinsiyetler arasındaki fark ile ortaya çıkmaktadır. Geçmişten günümüze üremeye bağlı eş seçiminde kadınların ekonomik güç, bedensel güç, statü, zekâ, çalışkan olma, hırs, güvenilir olma, bağlılık gibi özelliklere önem verdikleri görülmektedir. Erkeklerin ise eş seçiminde sağlık ve fiziksel çekiciliğe verdikleri önem geçmişten günümüze taşınan

özelliklerdir (Buss, 2015; Yıldırım, 2016). Günümüzde eş seçimi için geline son noktada erkeklerin kadınlarda fiziksel çekiciliğe önem verdikleri görülürken; kadınların erkeklerde maddi güce önem verdiği görülmektedir (Buss, 2015).

Benzer Özellikler Kuramı

Benzer özellikler kuramına göre birey eş seçimi sırasında kendisi ile benzer özellikler barındıran kişiyi seçeceği öne sürülmektedir. Çünkü ortak yönleri fazla olan çiftlerin evliliklerinde ortaya çıkan anlaşmazlıkların daha az olduğu ve evliliklerindeki başarı oranının daha fazla olduğu görülmektedir. Çatışma ve anlaşmazlık durumunda ise çiftlerin birbirlerini daha kolay anlayabilecekleri ve böylece ortaya çıkan sorunu daha kolay bir şekilde çözüme ulaştırabilecekleri belirtilmektedir. Aynı zamanda bireyin karşısındaki kişinin tutum ve davranışları kendisi ile uyumlu olduğunda karşısındaki kişide kendi tutum ve davranışlarının yansımaları desteklemiş ve onaylamış olmaktadır (Kalkan, 2012; Kasapkara & Kasapkara, 2013; Özgüven, 2017; Santrock, 2014).

Zıt Özellikler Kuramı

Zıt özellikler kuramına göre çiftler arasındaki uyumun sağlanması ve korunması için birey eş seçerken karşısındaki kişinin kendisi ile zıt özelliklere sahip olması gerekmektedir. Kuram, bireyin eş seçimi sırasında seçtiği eş adayının kişisel ve kültürel değer anlamında kendisinden farklı olması çifti birbirlerine yakınlatacağını öne sürmektedir. Çünkü bireyin seçtiği eş adayının kendisine göre zıt özelliklere sahip olması çift arasındaki geçen konuşmaların ve yapılan aktivitelerin zenginlik kazanacağı varsayılmaktadır (Alkan, 1981).

Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Kuramı

Winch, Ktsanes ve Ktsanes (1955) tarafından eş seçimi için ortaya çıkan ve klasikler arasında bulunan bu kuram motivasyon teorisine dayanmaktadır. Bu kurama göre, birey eş seçimi sırasında aradığı kişinin kendisinin gereksinimlerini tamamlayacak nitelikte olmasını tercih etmektedir. Yani birey kendi gereksinimlerine göre motive olarak, eş seçimi sırasında bu gereksinimleri karşılayacak eş adayını tercih etmek istemektedir. Karşılanması beklenen gereksinimlerde kadın ve erkekler farklılık göstermektedir. Çiftin birbirlerini tamamlayan gereksinimlere sahip olması,

birbirlerine duydukları ilgi ile doğru orantılı olduğu görülmektedir (Winch, Ktsanes & Ktsanes, 1955).

Bağlanma Stilleri

Bağlanma Kavramı

Bowlby 1948 yılında hastanede ebeveynlerinden ayrı yetişen çocukların ihtiyaçlarının giderilmesi sırasında kaygılı olduklarını fark ederek davranışlarını gözlemlemiştir. Gözlemleri sonucunda bağlanma kavramı üzerine yoğunlaşmış ve çalışmalar yapmıştır. Bu süreç neticesinde çocukların duygusal yönden eksiklerinin giderilmesi ile birlikte oluşan şeyin sevgiden farklı bir durum olduğunu fark etmiştir. Bu fark ediş ile birlikte daha detaylı çalışmalar yapması bağlanma kavramının çıkış noktası olmuştur (Hazan & Shaver, 1994). Bowlby, bireyin kişiliğinin gelişmesinde duygu düzenlemenin önemini belirterek bağlanma teorisini ortaya çıkarmıştır (Johnson, 2019).

Bowlby'e göre bağlanma, dünyaya gelen bebek ile genelde anne olarak görülen bebeğe birincil bakım veren birey ya da bireyler arasında oluşmaktadır. Bağlanma kavramı Bowlby'e göre, bebeğin kendisine bakım veren kişi ile etkileşim içine girerek yakınlık kurması, onunla daha fazla zaman geçirme isteği, korku ve stres verici durumlarda onu arama ve onun yanında kendini güvende hissetmesi ile kurulan bir bağ olarak tanımlanmaktadır (Bowlby 1969, 1979, 1986, 1988).

Bağlanma modellerine özümşenen bu temsil ve modellerin algılanmasında, bağlanma yönelimlerinin ilerleyişinin ve romantik ilişkilerde tercih edilen bireylerin beklentilerinin zihinde olduğu varsayılmıştır. Bireylerin romantik ilişkilerde tercih ettikleri beklentilerin temeli güvenlidir. Aynı zamanda bu beklentiler terk edilme ve bağlılık konularını da içermektedir (Gonzaga & diğ., 2001).

Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramı, Freud ve farklı psikanalitik bilim insanlarından etkilenerek, John Bowlby ve Mary Ainsworth' un yaptığı araştırmalar ve meydana getirdiği çalışmalar sonucunda gelişimini tamamlamıştır (Bretherton, 1992).

Bağlanma kavramı ilk olarak Freud tarafından ortaya çıkmıştır. Freud, doğum ile birlikte dünyaya gelerek annesinden ayrılan bebeğin ilk anksiyete deneyimini yaşadığını açıklamaktadır. Aynı zamanda Freud, dünyaya gelen bebeğin bağlanma davranışlarının temelinde beslenme, emme gibi oral arzuların karşılanması olduğunu

öne sürmektedir (Freud, 1984). Freud tarafından öne sürülen bir diğer bilgi ise; bebeğin beslenerek doyumu annesi tarafından gerçekleştirildiği için bağlanmada en öncelik nesnenin anne olmasıdır (Miller, 1993).

Yetişkin bir bireyin şu anki yaşamını bebeklik evresinde yaşadığı olayların etkileyebileceği iddia edilmektedir. Bu bilgi sonucunda psikanalitik kuramın bağlanma kuramı ile ilgili olan açıklamaları yetersiz görülmüştür (Bowlby, 1973). Çünkü psikanalitik kuram bağlanma ile ilgili baskın olarak içsel süzgeçlerle ilgilenirken; bağlanma kuramı bağlanma ile ilgili bilişsel süzgeçlerin etkisine odaklanarak patolojik süreçlere göre daha çok önemli olduğunu öne sürmektedir (Güngör, 2000).

Bağlanma kuramındaki amaç; bireyin bebeklik döneminde bazı durumlar karşısında verdiği tepkileri anlamlandırmaktır. Aynı zamanda erken çocukluk döneminde verilen bu tepkilerin bireysel kişilik özelliklerinin gelişimi üzerindeki etkilerinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir (Bowlby, 1969). Bağlanma kuramına göre doğumdan 3 yaşına kadar olan bebek süreci çok önemlidir. Çünkü bebeğin üç yaşına kadar oluşan bağlanma stilleri, yetişkinlik dönemindeki yaşantısını direkt olarak etkilemektedir. Bu bilgiler ışığında bağlanma davranışının, bireyin yaşamında kurduğu ilişkilerinin alt yapısını oluşturan bir ihtiyaç olduğu görülmektedir (Bowlby, 2012).

Bowlby'e göre bebek ebeveynleri ile yakın ilişki içinde olmak istemektedir. Bebek için bağlanma figürü, beslenme gibi birincil gereksinimlerini gideren ilk nesne ile oluşmaktadır (Bowlby,1973). Bağlanma figürü, bağlanma kuramı için büyük derecede önemlidir. Bağlanma figürleri, bebeğin destek görme ve güvenli hissetme ihtiyaçları karşılayan, bebeğe temel bakım veren kişilerdir. Bebeğe temel bakım veren kişiler genelde bebeğin ebeveynlerinden biri veya ikisi olarak görülmektedir. Ebeveynlerin olmaması durumda ise abla, ağabey, büyükanne, büyükbaba veya kreş görevlileri gibi kişiler bebeğe temel bakım vermektedirler. Bebeklik döneminden sonraki çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik dönemlerindeki kişiler için ise aile üyeleri, akrabalar, öğretmenler, romantik ilişki partneri gibi sosyal çevrede bulunan kişiler bağlanma figürü olarak görülmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007).

Bebek doğumu ile birlikte geçen ilk 8-12 haftalık zaman diliminde annenin gösterdiği uyarılar ile harekete geçmektedir (Bowlby,1958). Bağlanmanın ilk göstergeleri bebeğin doğumuyla 6 ay arasındaki zaman diliminde görülmektedir. Bebeğin doğumuyla başlayan ilk 6 aylık süreçte bebek annesine çevresindeki

insanlara göre daha belirgin tepkiler verir. Aynı zamanda bu dönemde bebek annesini tanımaya başlayarak ilgisini annesinin hareketlerine odaklanmaktadır. 6 aylık süreçten sonrasındaki 6-24 aylık zaman diliminde ise bebeğin bağlanma göstergeleri çok açık bir şekilde görülmektedir. Bu zaman diliminde bebek annesi ile yakınlık arayışı içine girmektedir. Bu dönemde annesinden uzak kalan bebek huzursuz ve gergin hissederek annesinden ayrı kalmaya daha çok tepki vermektedir. Annesi tarafından yakınlık sağlandığında ise bebeğin rahatladığı görülmektedir (Bowlby,1979). Annesinden ayrı kalan bebeğin, içe kapanık davranışlar sergilediği ve beslenme sorunlarının ortaya çıkacağı, bunun sonucunda ise gelişiminde geriliğe sebep olabileceği ifade edilmektedir (Özbaran & Bildik, 2006).

Bebeğin kendini tehlike altında hissetmeyip tehlikelerden uzak kalmak adına bakım verenle yakından ilişki kurması bebek için güvenli bir alan olarak görülmektedir. Buna göre bağlanma işleminin temelini tehlikelerden korunmak olduğu belirtilmektedir. Eğer bebeğin gereksinimleri karşılanmaz, bakım veren bebekten uzaklaşır ya da bebek bakım verenine karşı ulaşımda sıkıntı yaşarsa bağlanma sistemi işlevselliğini kaybetmektedir. Bebek bakım veren kişinin tepkisine göre kendini güvende hissedebilir ya da hissetmeyebilir. Bakım verenin bebekten uzaklaşması durumunda bebekte stres ve huzursuzluk hisleri ortaya çıktığı görülmektedir (Bowlby,1973,1979).

Bowlby'e göre, bebeğin ebeveyni ile girdiği etkileşim, ebeveynine olan yakınlık isteği ve güvenli temas içinde olma isteği gibi bağlanma davranışları bilişsel bileşenlerin bütünü olarak ifade edilmektedir. Bağlanma davranışları ile bebeğin aklında bilişsel kodlamalar meydana gelmektedir. Gerçekleşen bu olaya bowlby tarafından içsel çalışan modeller adı verilmiş ve daha çok bilinç dışında ortaya çıktığı görülmüştür (Bowlby, 1973; Slater, 2007).

Bowlby'nin bağlanma kuramının alt yapısındaki temel içsel çalışan modeller tarafından oluşturduğu görülmektedir. Bu modelin bebek ile bakım veren kişi arasındaki etkileşimin zihinsel temsili olduğu vurgulanmaktadır. Bowlby, bireyde kişisel değerler ile ilgili olumlu içselleştirilmiş temsillerin varlığı bireyin kişilik oluşumundaki süreci olumlu yönde etkilediğini savunmaktadır. Aynı zamanda bireyde kişisel değerler ile ilgili olumlu içselleştirilmiş temsillerin varlığı bireyin hayat kalitesi için geleceği ön görüyor olabilmesi ve çevresindeki insanlara ne tür bağlanma davranışını kullanacağı gerektiğini bilmesini sağladığını savunmaktadır. Bu sayede bireyin diğer insanlarla kurduğu iletişimin kaliteli olacağı ifade

edilmektedir (Bowlby, 1988; Slater, 2007). İçsel çalışan modeller bebeklik döneminden ergenlik dönemine kadar desteklenerek devamlılık sağlamaktadır. Bu modeller ergenlik döneminden sonra devamlılık kazanır ve daha önceki dönemlerde yaptığı değişime karşı direnç kazanarak daha sürekli hal almaktadırlar. Ergen ve yetişkinler kendilerinde oluşan içsel çalışma modellerini hayatlarında önemli olarak hissettikleri yerlerde kullanmaktadırlar (Bowlby, 1973).

Yetişkinlik Döneminde Bağlanma

Yetişkinlik döneminde bağlanma davranışları, bireyin çocukluk ve ergenlik döneminde meydana gelen bağlanma davranışlarını devam ettirdiği bilinmektedir. Bebeklik döneminde bağlanma davranışları ile yetişkinlik döneminde bağlanma davranışları arasında bazı benzer özellikler olmasının yanı sıra bazı önemli değişikliklerin de olduğu bilinmektedir. Bu değişikliklere bakıldığı zaman en temel özelliklerden birinin bebeklik ve çocukluk döneminde bağlanma figürü anne, baba veya birincil bakım veren iken, yetişkinlik döneminde bağlanma figürünün yaşıtı veya partneri olduğu görülmektedir. Bir diğer önemli ayırt edici özellik ise yetişkinlik döneminde gerçekleşen bağlanma davranışında kurulan ilişkilerin karşılıklı olmasıdır. Bebeklik ve çocukluk döneminde bebeğin veya çocuğun yalnızca bakım alan taraf olması ile birlikte bebeğe birincil bakım veren kişinin de bebekten veya çocuktan bakım almadığı görülmektedir. Fakat bu durum yetişkin döneminde, birey ve seçtiği eşi arasında karşılıklı olarak bireylerin hem bakım veren hem de bakım alan kişiler olduğu bilinmektedir (Bartholomew & Shaver, 1991; Bowlby, 1969).

Hazan ve Shaver (1987), bebeklik dönemindeki bağlanma stillerine benzer şekilde yetişkinlik döneminde de bağlanma stillerini güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan stiller olmak üzere üç farklı şekilde açıkladıkları bilinmektedir (Hazan & Shaver, 1987). Hazan ve Shaver'ın (1987) yapmış olduğu çalışmadaki bağlanma stillerinden sonra Bartholomew ve Horowitz'ın (1991) yetişkinlik döneminde bağlanma stillerini daha sistemli bir şekilde güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu olarak dört farklı şekilde açıkladıkları görülmektedir (Bartholomew & Horowitz, 1991).

Yetişkinlik Döneminde Bağlanma Stilleri

Hazan ve Shaver'ın Üçlü Yetişkin Bağlanma Modeli

Hazan ve Shaver (1987), yetişkinlik döneminde bağlanma stillerini güvenli, kaygılı/kararsız ve kaçınan stilleri olarak üç model altında incelediği görülmektedir. Hazan ve Shaver (1987), yetişkinlik döneminde bireyin bir başka birey ile kurduğu duygusal ilişkisinde ortaya çıkan duygu ve davranışların farklılıklarını araştırarak Üçlü Bağlanma Modeli'ni oluşturduğu bilinmektedir (Hazan & Shaver, 1987).

Güvenli Bağlanma: Güvenli bağlanma stiline sahip bireyin, kolay bir şekilde yakın ilişkiler içerisinde girebildiği, girişken yapıya sahip olduğu ve bağlanma davranışını rahatlıkla gerçekleştirebildiği görülmektedir. Güvenli bağlanma stiline sahip birey diğer bireyler ile sıcak ilişkiler geliştirmekten kaçınmamaktadır. Aynı zamanda bu birey terk edilme korkusu da yaşamaktan da kaçınmamaktadır. (Shaver ve Brennan, 1992). Güvenli bağlanma stilini geliştiren birey, diğer bireylere göre içinde bulunduğu duygusal ilişkilerde ve çocukluk döneminde birincil bakım vereni ile oluşturduğu ilişkisinde daha fazla olumlu deneyim sahibi olmuş olan ve tutarlı inançlara sahip olduğu bilinmektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

Kaygılı/Kararsız Bağlanma: Kaygılı/kararsız bağlanma stilini oluşturan bireyin, romantik ilişkisinde partnerini çoğunlukla kışkırdığı, duygusal olarak sert bir şekilde yükselmeler ve alçalmalar yaşadığı ve terk edilme korkusunu kolaylıkla yaşayabildiği görülmektedir. Bu türde ki birey, diğer bireylerin onunla ilişki içinde olmak istemediklerini ve romantik ilişki kurduğu partnerinin ona karşı sevgi hissetmediğini sandığı bilinmektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

Kaçınan Bağlanma: Kaçınan bağlanma stili oluşturan birey, diğer bağlanma stilleri oluşturan bireylere göre güven ve bağ kurma konularında daha çok zorlanmağı görünmektedir. Bu türdeki bir bireyin, diğer bireyler ile hür bir şekilde ilişki temeli oluşturamadığı, güven içinde hissedemediği, bağlanma konusunda sıkıntılar ile karşı karşıya geldiği bilinmektedir (Hazan ve Shaver, 1987; Shaver ve Brennan, 1992). Aynı zamanda kaçınan bağlanma stili geliştiren birey, romantik ilişki içerisinde olduğu partnerine karşı daha az güven duyduğu, mesafeli ve soğuk olduğu, yakınlık kurmaktan çekindiği ve olumlu inançlara sahip olmadığı öne sürülmektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

Alanyazında üçlü bağlanma modeli için yapılan araştırma sonucunda güvenli bağlanma stili %55, kaygılı/kararsız bağlanma stili %20 ve kaçınan bağlanma stili %25 oranları ile dağılım göstermektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Yetişkin Bağlanma Modeli

Güvenli Bağlanma Stili: Güvenli bağlanma stili oluşturan bireyin, hem kendisine hem de diğer bireylere karşı olumlu benlik modeline sahip olduğu ve bundan dolayı da kendilik saygısının yüksek olduğu görülmektedir. Bu tür bir birey kendisinin değerli olduğunu ve başka bir birey tarafından sevilebilir olduğunu düşünmektedir. Kendisine güveni yüksek ve kendisine karşı saygı, şefkat bakımından olumlu bir yaklaşım içerisindedir. Bu birey, diğer bireyler ile kurduğu ilişkilerinde kendisini güvende ve rahat hissettiği için kolay bir şekilde yakın ilişki içerisine girebilmektedir. Aynı zamanda bağımsız bir şekilde hayatına devam etmek konusunda sıkıntı yaşamadan kendi hayatını sürdürebilmektedir. Çevresindeki insanlar ile yakın, saygılı ve karşılıklı bir şekilde olumlu ilişkiler içerisindedir olduğu görülmektedir. Bu bireyin, strese karşı dayanma eşiği yüksektir. Bunun ile birlikte; stresli bir durum ile karşı karşıya iken ailesi, arkadaşları gibi çevresindeki insanlar tarafından desteklenmeye açık olduğu bilinmektedir (Bartholomew & Horowitz, 1991; Howard & Medway, 2004; Soygüt, 2004; Sümer ve Güngör, 1999). Sonuç olarak, Bartholomew ve Horowitz'in bu güvenli bağlanma stili ile Hazan ve Shaver'in yetişkin bağlanma modelindeki güvenli bağlanma stilinin birbirleri ile eş değer yapıda olduğunu söylenmektedir (Çalışır, 2009).

Saplantılı Bağlanma Stili: Saplantılı bağlanma stili oluşturan bireyin, kendilik modelinin olumsuz olduğu görülürken başkaları modelinin olumlu yönde olduğu görülmektedir. Bu tarz bir birey, kendisini başkaları tarafından sevmeye değer görmekte zorluk çektiğinden ve kendisini değersiz gördüğünden dolayı kendilik modelinin olumlu veya olumsuz olması diğer bireylerin o bireyi kabul etmesi ve onaylaması ile ilişkili olduğu bilinmektedir. Buradan yola çıkarak, bu tarz bir bireyin diğer bireyler ile kurduğu ilişkide bağımlı olmaya yatkın olduğu söylenmektedir. Bu bağlanma stilinde bağlanan bir bireyin özgüveninde sorun olduğu görülmektedir. Bu özgüven eksikliğinin varlığı bireyde reddedileceğine dair ve romantik ilişki içerisindedir olduğu partneri tarafından terk edileceğine dair korkuları ortaya çıkarmaktadır (Bartholomew & Horowitz, 1991; Sümer & Güngör, 1999a). Bu bireyin, yaşamında karşılaştığı sorun ve kaygı yaratan olaylarla baş edebilme eşiği oldukça düşüktür (Bartholomew & Horowitz, 1991; Howard ve Medway, 2004). Bağlanma stilleri arasından saplantılı bağlanma stilini geliştiren bir bireyin çocukluk döneminde ebeveynleri ile ilişkisine bakıldığı zaman ebeveynlerinden yeteri miktarda sevgi ve onay almadıkları görülmektedir (Crain, 1992). Bartholomew ve

Horowitz'in bu saplantılı bağlanma stili ile Hazan ve Shaver' in yetişkin bağlanma modelindeki kararsız/kaygılı bağlanma stiline birbirleri ile paralel olduğu söylenmektedir (Görünmez, 2006).

Kayıtsız Bağlanma Stili: Kayıtsız bağlanma stili oluşturan bireyin, kendilik modelinin olumlu olduğu görülürken başkaları modelinin olumsuz yönde olduğu görünmektedir. Bu bağlamda birey yüksek bir özsaygı ile kendisinin değerli olduğu düşünür iken çevresindeki diğer bireylerden kendisine zarar geleceğini düşünerek onlara olumsuz davranışlar sergilemektedir (Bartholomew & Horowitz, 1991; Çalışır, 2009; Howard & Medway, 2004; Sümer & Güngör, 1999). Bu bağlanma stiline sahip bir birey kendisini herkes tarafından sevmeye değer ve diğer bireylere göre daha üstün olarak görmektedir. Romantik ilişki içerisinde olduğu partneri ile yakın ilişkiler kurmaktan uzak durduğu bilinmektedir. Buradan yola çıkarak, bu tarz bir birey diğer bireyler ile kurduğu ilişkide bağımsız olmaya fazlasıyla istekli olduğu söylenmektedir. Aynı zamanda başka bir bireyin kendisine bağımlı olmasından da ciddi derecede rahatsız olduğu görünmektedir. Çünkü, bu bağlanma stiline sahip olan birey, gereksinimlerinin giderilmesi için gereksiniminin yokmuş gibi hareket etmektedir (Bartholomew, 1990).

Korkulu Bağlanma Stili: Korkulu bağlanma stili, güvenli bağlanma stiline tam tersi olarak güvensiz bağlanma stili olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlanma stiline sahip bireyin hem kendilik modeli hem de başkaları modeli olumsuz olarak görülmektedir. Bireyin kendisi ile ilgili değersiz ve sevmeye değer olmadığını düşündüğü görülürken diğer bireyler ile ilgili reddedici, güvensiz gibi olumsuz düşünceler içerisinde olduğu görülmektedir (Gezen & Oral, 2013; Sümer & Güngör, 1999). Bu bağlanma stiline sahip bir bireyde, sosyalleşme ve yakınlık kurma gereksinimi bulunmaktadır. Fakat diğer bireyler tarafından reddedileceği endişesi duyduğu için, diğerleri tarafından onaylanmaya ve kabul edilmeye oldukça duyarlılardır. Bartholomew ve Horowitz'in bu korkulu bağlanma stili ile Hazan ve Shaver' in yetişkin bağlanma modelindeki kaçınan bağlanma stiline birbirleri ile paralel olduğu söylenmektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

Kişilerarası Problemler

Bireyin, sosyal bir grubun içerisinde bulunması dünyaya gelmesi ile gerçekleşmektedir. Diğer bireyler ile kurulan etkileşim ve iletişim birey için temel bir gereksinimdir. Çünkü, birey sosyal çevresi ile aynı ortamda büyümekte ve

gelişmektedir. Özet ile, bireyin diğer bireyler ile iletişim kurma ihtiyacı kaçınılmaz ve olması gereken bir durum olduğu bilinmektedir (Kaya, 2014).

Kaya'nın (2014) yaptığı tanımlamaya göre kişilerarası iletişim, bireyin karşısındaki birey veya bireyler ile bilgi, his, fikir ve yaşamlarını karşılıklı olarak birbirlerine aktardıkları bir etkileşim aracıdır. Bu tanıma göre, birey diğer bireyler ile etkileşime girerek kurduğu iletişim ile sahip olduğu biliş, duygu ve yaşam deneyimlerini onlar ile paylaştığı bilinmektedir (Kaya, 2014).

Kişilerarası kuramcılarının önde gelen ismi Sullivan'nin (1953) yaptığı tanımlamaya göre kişilik, sosyal ortamda gelişme sağlayan, bireyin yaşamında yeterlik kazandıran tekrarı görülen kişilerarası durumları kapsayan daimî bir örüntüdür. Bu tanıma göre kişilik, kişilerarası oluşan etkileşimler ile var olan ve devamlılığını koruyan bir kavramdır. Özet ile, kişilik kavramı ile kişilerarası ilişkiler kavramı birbirleri ile bağımlıdır ve bağımsız düşünülemez (Sullivan, 1953).

Leary (1957) yaptığı çalışma sonucunda, Sullivan'nin öncülük ettiği "Kişilerarası Kuramı" ileri seviyeye taşıyarak "Kişilerarası Döngüsel Model" olarak adlandırdığı görülmektedir. Leary (1957), kişilerarası döngüsel modelde kişilerarası davranışları iki dairesel düzlem ile ele almaktadır. Bu dairesel düzlemler; yakınlık ve baskınlık boyutları ile açıklanmaktadır (Akyunus & Gençöz, 2016; Leary, 2004). Kişilerarası davranışlarda yakınlık boyutu arkadaşça ve düşmanca davranışlar arasında ele alınırken; baskınlık boyutu baskıcı ve itaat eden davranışlar arasında ele alınmaktadır. Kişilerarası döngüsel modele göre, tüm kişilerarası davranışlar yakınlık ve baskınlık boyutuna göre dairesel bir düzlemde ele alınabilmektedir (Horowitz & Strack, 2011; Wiggins, 1996).

İnsan eylemlerini algılayabilmek için transaksyonel nedensellik ve karşılıklı etki şartları altında gözden geçirilmesi görüşü kişilerarası kuramcılarını diğer kuramcılardan ayıran en temel noktadır. Bu bilgiye göre, birey girdiği ortamda kurduğu etkileşim ile hem diğer bireylerin gerçekleştirdiği eylemlerden etkilenirken hem de diğer bireylerin eylemlerine uyarıcı olduğu görülmektedir (Horowitz & Strack, 2011). Bu bakış açısına göre, uzman tarafından gerçekleştirilen psikolojik sıkıntılarının tedavisinde kişilerarası bağlamda yaşanan sorunlar tanı grupları için oldukça önemli bir kriter olarak karşımıza çıkmaktadır (APA, 2013). Aynı zamanda bu kuram, belirli semptomlara sahip bireyin bu semptomları devam ettirme eğilimine yatkın olduğunu savunmaktadır (Horowitz ve Vitkus, 1986).

Leary'nin modelini bir ileri seyiye çıkan Horowitz ve diğeri (1988), bireyde kişilerarası bağlamda ortaya çıkan semptomları tespit etmeyi amaçlayarak Kişilerarası Problemler Envanteri'ni (IIP) (Inventory of Interpersonal Problems) geliştirmişlerdir (Horowitz, 1988). Alden, Wiggins ve Pincus (1990) bu envanterin uyarlamasını döngüsel modele göre geliştirip Kişilerarası Problemler Envanteri-Döngüsel (IIP-C) (Inventory of Interpersonal ProblemsCircumplex) ölçeğini ortaya çıkarmışlardır.

Dominant-Kontrolçülük (Domineering-Controlling): Çevresindeki diğeri insanları kontrol ve manipüle etmeye, değişime uğratmaya ve onlara saldırmaya çalışma.

Kinci-Benmerkezcilik (Vindictive-Self-centered): Çevresindeki diğeri insanlara karşı güvensizlik duyma ve şüpheli hissetme, onların mutlu olmasına önem vermemek.

Soğuk-Mesafeli (Cold-Distant): Çevresindeki diğeri insanlara karşı sevgisini yansıtmakta sıkıntı çekme ve sevgi besleyememek, onlar ile uzun süreli bağ kuramama, cömert olmakta zorlanma ve anlaşma ve affetme konularında yetersizlik.

Sosyal Çekinik (Socially Avoidant): Çevresindeki diğeri insanların varlığından dolayı endişe ve utanma hisleri duyma, onlarla etkileşim başlatamama, duyguları tanımlayamama ve sosyalleşmede zorluk yaşama.

Hakkını-Fikrini Savunmayan (Nonassertive): Çevresindeki diğeri insanlara karşı ihtiyaç eksikliklerini belli etmede zorluk çekme, otorite kurmada güçlük yaşama, onlara karşı kararlı ve kendine güvenen eylemler gösterememe.

Aşırı Uyumlu (Overly Accomodating): Çevresindeki diğeri insanları rahatsız etme korkusu ile kızgın hissetmede ve kızgınlığını yansıtmada sıkıntı çekme. Kendisini saf ve kolayca kandırılan biri olarak ifade eder.

Aşırı Fedakar (Self-Sacrificing): Çevresindeki diğeri insanların mutluluğunu kendi mutluluğundan daha çok düşünerek aşırı çaba harcadıklarını, inanmayı ve yardım etmeyi seçtiklerini, onlara karşı oldukça cömert olduklarını ve izin verici tutum sergilediklerini bildirmektedirler.

İntrusif-Muhtaç (Intrusive-Needy): Çevresindeki diğeri insanlara uygunsuz biçimde kendisini ifşa etme, dikkatleri üzerinde toplamaya çalışmak ve yalnızlık konusunda zorluk çekme.

İlgili Araştırmalar

Demir ve Fıfıloğlu (1999)'nun 58 Türk çift katılımcı ile UCLA Yalnızlık Ölçeği ve Çift Uyum Ölçeği kullanarak yaptığı yalnızlık ve evlilik uyumu ilişkisi konulu çalışmada; eş seçimine kendisi karar verip evlenen bireylerin evlilik uyumu bakımından daha az sorun ile karşı karşıya geldikleri görölmektedir (Demir & Fıfıloğlu, 1999).

Konyalıoğlu (2002) Marmara Üniversitesi'ndeki birinci sınıfta ve son sınıfta Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, İlahiyat Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği, Müzik, İşletme ve Eczacılık bölümlerinde öğrenim gören 591 öğrencinin bağlanma stillerini araştırmıştır. MBTI Kişilik Ölçeği ve AAS Yetişkin Bağlanma Tarzı Ölçeği kullanılan çalışmada üniversite öğrencisi olan kızların erkeklere kıyasla, daha az güvenli, kaçınan ve kaygılı bağlanma stili oluşturdukları saptanmıştır. Evli olan üniversite öğrencilerinin ise bağlanma stillerinden olan güvenli bağlanma stili oluşturdukları görölmüştür. Aynı zamanda maddi yönden durumu iyi olmayan üniversite öğrencilerinin kaygılı bağlanma stili oluşturduklarına ulaşılırken maddi yönden durumu iyi olan üniversite öğrencilerinin ise güvenli bağlanma stili oluşturdukları bilgisine ulaşılmıştır (Konyalıoğlu, 2002).

Wei, Vogel ve Ku (2006) Amerika'nın orta batısında yer alan üniversitelerden katılan 229 öğrenci ile bağlanma, olumsuz ruh hali ve kişilerarası sorunlar arasında duygu düzenlemenin rolünü incelemek amacıyla çalışma yapmıştır. Bu çalışmanın sonucunda bağlanma stillerinden olan kaygılı bağlanma stili oluşturan üniversite öğrencilerinin duygu durumlarında olumsuzluklara ulaşılmıştır. Kişilerarası sıkıntılarının duygusal tepkiyle bağlanma stillerinden olan kaçınan bağlanma stili oluşturan üniversite öğrencilerinde ise, duygusal ketlenmelerle ortaya çıktığına ulaşılmıştır (Wei, Vogel & Ku, 2006).

Haggerty, Hilsenroth ve Vala-Stewart (2009) Amerika'da klinik örneklem grubuyla yaptığı çalışmada katılımcılar ile bağlanma stilleri ile kişilerarası problemleri incelemişlerdir. Bu çalışmanın sonucunda kişilerarası problemler ile bağlanma stillerinden biri olan güvenli bağlanma stili arasında olumsuz, kişilerarası problemler ile bağlanma stillerinden biri olan korkulu bağlanma stili arasında olumlu anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda bağlanma stillerinden olan kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri ile kişilerarası problemler arasındaki ilişki olumlu anlamlı olarak bulunmuştur (Haggerty, Hilsenroth & Vala-Stewart, 2009). Bu

araştırma sonucuna göre bireyin erken çocukluk dönemindeki deneyimlerinin yetişkinlik dönemi için oldukça önemli olduğunu söyleyebilmekteyiz.

Arslan, Arslan ve Arı (2012) Türkiye’de 279 kız ve 275 erkek toplam 554 üniversite öğrencileri ile kişilerarası problem çözme yaklaşımlarını bağlanma stilleri açısından araştırmıştır. Bu araştırmanın sonucunda bağlanma stillerinden olan güvenli bağlanma stili, kayıtsız bağlanma stili, saplantılı bağlanma stili ve korkulu bağlanma stili ile yapıcı problem çözme yaklaşımı arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur (Arslan, Arslan & Arı, 2012).

Türkiye’deki boşanma oranları ile diğer ülkelerdeki boşanma oranlarını kıyaslamak yapılan araştırmayı daha anlaşılır kılmaktadır. Bundan dolayı Türkiye ve diğer ülkelerin boşanma oranlarına bakıldığı zaman oranlar şu şekildedir: Amerika Birleşik Devletleri’nde her bin bireye yaklaşık %5, Avusturya’da yaklaşık %3, Rusya’da yaklaşık %3, Danimarka’da yaklaşık %3, Kanada ve Finlandiya’da yaklaşık % 2, Tunus’ta yaklaşık %1, Singapur’da yaklaşık %1, Çin ve Yunanistan’da yaklaşık %1 birey düşüyor iken Türkiye’de 0.37 birey düştüğü görülmektedir (Şentürk, 2012). Yapılan bu araştırmanın verilerine göre, boşanma oranlarının araştırıldığı bu ülkeler arasında Türkiye’nin en düşük boşanma oranına sahip ülke olduğunu görmekteyiz.

Çapkın’ın (2012) bireylerin kıskançlık seviyeleri ile benlik saygısı, kişilik özellikleri, bağlanma stilleri ve evlilik doyumları arasındaki ilişkileri incelemek için yaptığı araştırma 50 kadın 49 erkek toplam 99 evli ve İstanbul’da yaşayan katılımcıdan oluşmaktadır. Çok Boyutlu Kıskançlık Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Anketi, Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ve Evlilik Yaşam Ölçeği kullanarak yaptığı araştırma sonucunda bağlanma stillerinden olan kaygı boyutu ve kıskançlık bilişsel alt boyutu arasındaki ilişkiyi anlamlı olarak bulmuştur (Çapkın, 2012).

Huh, Kim, Yu ve Chae (2014) yoğun anksiyete ve depresyon belirtileri yaşayan bireylerin çocukluk çağı ruhsal travmaları ve kişilerarası problemler ile ilişkisini incelemiştir. 18 ve 65 yaş grubu arasında, Korece okuma yazma bilen ve depresyon ve anksiyete bozukluğu teşhisi konan 325 ayakta tedavi gören bireyin katılım sağladığı araştırmanın sonuçlarına bakıldığı zaman göre duygusal ihmal ve istismar, cinsel istismar ile kişilerarası problemler arasında ilişki olumlu anlamlı olarak görülmektedir. Duygusal istismar yaşayan bireylere bakıldığı zaman baskın/kontrolçü ve intrusif/muhtaç alt boyut sonuçlarının yüksek seviyede

olduğu saptanmıştır. Duygusal ihmal yaşayan bireylerde ise baskın/kontrolcü, kendine güvenmeme/girişken olmama, aşırı uyumluluk, kendini feda etme ve intrusif/muhtaç alt boyut sonuçlarının yüksek seviyede olduğu saptanmıştır. Cinsel istismar yaşayan bireylere bakıldığı zaman ise baskın kontrolcü, aşırı uyumlu, kendini feda etme ve intrusif/muhtaçlık alt boyut sonuçlarının yüksek seviyede olduğu saptanmıştır. Hem duygusal hem de fiziksel travma yaşayan bireylere bakıldığı zaman görülen belirti ve kaygı düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir (Huh, Kim, Yu ve Chae, 2014). Bu araştırmadan yola çıkarak, çocukluk döneminde yaşanan travmaların kişiler arası ilişkilerde önemli bir risk etkeni olduğunu söyleyebiliriz.

Akoğlu ve Küçükkaragöz (2018) tarafından yapılan çalışma evli bireylerin boşanma sebepleri ve boşandıktan sonra bireylerin karşı karşıya geldikleri zorlukları değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. İzmir’de yaşayan, resmi olarak evli olan ve hukuki açıdan evlilikleri son bulan 370 katılımcı ile gerçekleştirilen araştırma sonucunda ülkemizde kadına şiddet %69.3 oranı ile en başta gelen boşanma sebebi olarak görülmektedir. Bir diğer boşanma sebeplerinden olan akrabaların aile içindeki işlere dahil olmaları %45’lik kısmı oluşturmaktadır. Bunu oranı % 41.8 oran ile takip eden bir diğer boşanma sebebi ise ekonomik neden olarak öne çıkmaktadır (Akoğlu & Küçükkaragöz, 2018).

Kul’un (2019) yaptığı çalışmada kuşaklar arasında romantizm ve eş seçimi tutumlarını araştırmıştır. Bursa’da yaşayan 18 yaş üstündeki 409 bireyden ve çoğunu kadınların oluşturduğu araştırma sonucunda bağlanma stillerinden olan kaçingan bağlanma stili ve kaygılı bağlanma stili ile kuşaklar arasındaki ilişki anlamsız bulunurken, yaş faktörü değişkenine göre romantizm ve eş seçimi tutum ölçeği puanlarının güven ve aşk alt boyutlarıyla anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu farklılığın B kuşağı (54-71 yaş arası) ve Z kuşağı (18-22 yaş arası) arasında diğer kuşak gruplarla bir fark yaratmadığı saptanmıştır. Aynı zamanda aşk ve güven alt boyutlarına bakıldığı zaman Z kuşağının (18-22 yaş arası) puanının yüksek olduğu saptanmıştır (Kul, 2019).

Türkiye İstatistik Kurumu’nun (2022) yayınladığı Evlenme ve Boşanma İstatistikleri’nde 2020 yılında 488 bin 335 çiftin evlendiği görülür iken 2021 yılında 561 bin 710 çiftin evlendiği görülmektedir. 2021 yılında evlenme hızının binde 6,68 olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca 2020 yılında 136 bin 570 çiftin boşandığı görülür

iken 2021 yılında 174 bin 85 çiftin boşanarak bu oranın yükseldiği görülmektedir. 2021 yılında boşanma hızının binde 2,07 olduğu vurgulanmaktadır (TÜİK, 2022).

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada ebeveynlerinin evlilik durumuna göre yetişkin bireylerin eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler açısından karşılaştırılması amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden nedensel karşılaştırma araştırma yöntemi uygulanmıştır. Nicel araştırma modeli; sayısal biçimde belirtilen, tarafsız ve güvenilir sonuçlar ortaya koymayı amaçlayan araştırma biçimlerinden biridir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Nedensel karşılaştırma araştırmaları var olan doğal olarak ortaya çıkmış bir durum ya da olayın nedenlerini ve bu nedenleri etki eden değişkenleri ya da bir etkinin sonuçlarını belirlemeye yönelik araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2008).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye Cumhuriyeti (TC) ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) yetişkin bireyler oluşturmuştur. Bu çalışmanın örneklemini, kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 20 ila 50 yaşları arasındaki 1063 yetişkin katılımcıdan oluşturmuştur. Araştırmacılar kolayda örnekleme yöntemlerini kullanarak en dar ve en erişilebilir gruplara ulaşırlar (Kılıç, 2013). Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Katılımcılara Ait Bilgiler

Tablo 1.

Katılımcıların Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı

		Sayı (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	645	60,7
	Erkek	418	39,3
Yaş	20-30	692	65,1
	31-40	183	17,2
	41-50	188	17,7
Uyruk	T.C.	829	78
	K.K.T.C.	234	22
	Evli	231	21,7
Medeni Durumu	Bekar	503	47,3
	Dul/Boşanmış	117	11
	İlişkisi Var	212	19,9
Eğitim Durumu	İlkokul	5	0,5
	Ortaokul	8	0,8
	Lise	146	13,7
	Ön Lisans	99	9,3
	Lisans	527	49,6
	Yüksek Lisans	234	22
	Doktora	44	4,1
Kiminle Yaşıyorsunuz?	Yalnız yaşıyorum	232	21,8
	Ebeveynlerimle veya ailemden biriyle yaşıyorum	292	27,5
	Ailemden ayrı erkek kız arkadaşlarımla yaşıyorum	138	13
	Evliyim eşimle birlikte yaşıyorum	227	21,4
	Kardeşlerimle yaşıyorum	15	1,4
Daha önce psikolojik yardım aldınız mı?	Çocuklarımla yaşıyorum	60	5,6
	Yurt, otel, pansiyon vb.	99	9,3
Anne/Babanız birlikteler mi ayrılar mı?	Evet	357	33,6
	Hayır	706	66,4
	Birlikteler	672	63,2
	Boşandılar	391	36,8

Tablo 1’de katılımcıların tanıtıcı (kişisel) özelliklerine göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo değerlendirildiğinde, araştırma dahiline alınan bireylerin %60,7’sinin kadın, %39,3’ünün erkek olduğu anlaşılmaktadır. Bu katılımcıların %65,1’i 20-30

yaş aralığında, %17,2'si 31-41 yaş aralığında ve %17,7'si 41-50 yaş aralığındadır. Katılımcıların %78'inin Türkiye uyruklu olduğu, %22'sinin ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti uyruklu olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmadaki katılımcıların medeni durum oranına bakıldığında, %21,7'sinin evli, %47,3'ünün bekar, %11'inin dul/boşanmış ve %19,9'unun ilişkinin var olduğu görülmektedir. Araştırmadaki katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde, %0,5'inin ilkokul, %0,8'inin ortaokul, %13,7'sinin lise, %9,3'ünün ön lisans, %49,6'sının lisans, %22'sinin yüksek lisans, %4,1'inin doktora eğitim durumuna sahip olduğu görülmektedir. Kimlerle yaşıyor durumuna göre, katılımcıların %21,8'inin yalnız yaşadığı, %27,5'inin ebeveynleriyle veya ailesinden biriyle yaşadığı, %13'ünün ailesinden ayrı erkek/kız arkadaşıyla yaşadığı, %21,4'ünün evli olduğu ve eşile birlikte yaşadığı, %1,4'ünün kardeşiyle yaşadığı, %5,6'sının çocuklarıyla yaşadığı, %9,3'ünün yurt, otel ve pansiyonda yaşadığı belirtilmiştir. Araştırmada daha önce psikolojik yardım alan katılımcı oranı %33,6, psikolojik yardım almayan katılımcı oranı %66,4'tür. Anne/babanın birlikte olma durumuna göre katılımcıların %63,2'sinin anne babasının birlikte olduğu ve %36,8'inin anne babasının boşanmış olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak için Aydınlatılmış Onam ve Bilgilendirme Formu, Sosyo-demografik Bilgi Formu, Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölçeği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu form, katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durumu, kiminle yaşadığı, ebeveynlerinin birlikte ya da ayrı oldukları, ayrılar ise kiminle yaşadıkları, anne babaları ayrıldıklarında buldukları yaşlarına dair bilgi elde etmek amacıyla 11 sorudan oluşturulmuştur.

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST)

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeğini Cobb ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilmiştir. Toplam 32 maddeden oluşmakta ve 5 likert tipine göre cevaplandırılmaktadır. Ölçek 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin orijinal iç Cronbach alfa katsayısı 0.88'dir. Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği, Cihan-

Güngör vd. (2011) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .65 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları sırasıyla yalnız ve tek alt boyutu için .40, aşk yeterli alt boyutu için .62, beraber yaşama boyutu için .98, tam güven alt boyutu için .63, idealleştirme alt boyutu için .56, çaba göstermeme alt boyutu için .33, zıt kutuplar alt boyutu için .71 olarak bulunmuştur.

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (ÜBBSÖ)

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri ölçeğini Erzen (2016) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 18 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekteki soru maddelerine verilecek yanıtlar 5’li Likert tipine göre (5) Kesinlikle Katılıyorum”, (4) “Katılıyorum”, (3) “Kısmen Katılıyorum”, (2) “Katılmıyorum”, (1) “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde derecelendirilmektedir. Ölçekte toplam puan hesaplanmamaktadır. Ölçek ilk olarak 63 maddeden oluşturulmuştur. Ölçek dil geçerliği için seçilen iki uzman tarafından değerlendirilmiş ve elde edilen Cohen Kappa uyuma ölçümü değeri ,87 ve içerik geçerliği için ,72 olarak hesaplanmıştır. Bulunan değerler sonucunda ölçeğin Türkçe dil ve anlam ile içerik olarak geçerliğinin yeterli düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ölçekteki yapı geçerliğinin sağlanması için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri kullanılmıştır. 63 maddeden oluşan ölçeğe açımlayıcı faktör analizi yapılması sonucunda 18 madde ve 3 alt boyut içeren bir ölçek elde edilmiştir. Doğrulayıcı analiz sonucunda ise oluşturulan ölçeğin uyumlu olduğu görülmüştür. Alt ölçekler 7 madde içeren Kaçınan Bağlanma Stili, 5 madde içeren Güvenli Bağlanma Stili, 6 maddeden oluşan Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili olarak belirlenmiştir. Ölçekte alt boyutlardan alınan puanlar, katılımcıların hangi bağlanma stiline sahip olduğunu göstermektedir. Güvenilirlik analizi için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı kullanılan Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğinde, alt boyutların iç tutarlılık katsayıları Kaçınan Bağlanma Stili için .80, Güvenli Bağlanma Stili için .69 ve Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili için .71’dir (Erzen, 2016).

Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölçeği (KAPE)

Bireysel stres ve zorluklar bağlamında kişilerarası işlevselliği değerlendirmek için Alden vd. (1990) tarafından geliştirilen Kişilerarası Problemler Envanteri-Döngüsel (IIP-C) ölçeği kullanılacaktır. İlk olarak 127 maddeden oluşturulup

(Horowitz vd., 1988) bu maddelerin içerisinde ölçek yapısı korunarak önce 64 maddeye (Alden vd., 1990) daha sonra 32 maddeye indirilmiş kısa form oluşturulmuştur (Horowitz vd., 2003). Ölçek 8 alt boyuttan oluşmaktadır. Envanterin orijinal çalışmadaki Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ve test tekrar test tutarlılığı sırasıyla 0.93 ve 0.78 olarak hesaplandığı, 8 alt ölçeğinin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları .68 ile .87 arasında değiştiği görülmektedir (Leary, 1957). Bu araştırmada ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Cihan- Güngör vd. (2011) tarafından yapılan 32 maddelik kısa form kullanılmıştır. Ölçekteki soru maddelerine verilecek yanıtlar 5'li Likert tipine göre (5) "Fazlasıyla", (4) "Oldukça", (3) "Orta derecede", (2) "Biraz", (1) "Hiç değil" şeklinde derecelendirilmektedir. Tüm ölçek için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutları için yapılan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları Basın Kontrolcü alt boyutu için .69, Soğuk Mesafeli alt boyutu için .78, Kinci Benmerkezci alt boyutu için .75, Sosyal çekinik alt boyutu için .84, Hakkını Fikrini Savunmayan boyutu için .70, Aşırı Uyumluluk boyutu için .66, Aşırı Fedakar boyutu için .75 ve İntusif Muhtaç boyutu için .71 olarak bulunmuştur.

Veri Toplama Süreci

Çalışmada veri toplanmadan önce YDÜ Bilimsel Araştırmalar Etik Kuruluna 7 Temmuz 2022 tarihinde başvuru yapılmış ve YDÜ/SB/2022/1324 numaralı etik onay alınmıştır. Ölçek formları araştırmacı tarafından katılımcılara online olarak Google drive üzerinden dağıtılmıştır. Çalışmanın yürütüldüğü süre boyunca katılımcıların gönüllü olmaları üzerinde durulmuştur. Araştırmada Sosyo-Demografik Bilgi Formu (Ek 1), Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu (Ek 2), Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (Ek 3), Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (Ek 4), Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölçeği (Ek 5) veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Öncelikle, Sosyo-Demografik Bilgi Formu (Ek-1) kullanılarak katılımcılardan cinsiyeti, yaşları, medeni durumları, kiminle yaşadıkları, ebeveynlerinin birlikte ya da ayrı oldukları, ayrılır ise kiminle yaşadıkları, anne babaları ayrıldıklarında buldukları yaşlarına dair bilgi elde etmek amacıyla 16 soru yöneltilmiştir. Sonrasında, katılımcılara Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu (Ek-2) verilmiş ve katılımcılar çalışma ile ilgili bilgilendirilerek araştırmaya katılma konusunda kendi rızaları alınmıştır. Ardından, eş seçimindeki sınırlandırıcı inançları ölçmek için Romantizm ve Eş Seçimi Tutum

Ölçeği (Ek-3) uygulanmıştır. Ardından, bireylerin bağlanma stillerini belirlemek için Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (Ek-4) kullanılmıştır. Son olarak, bireysel stres ve zorluklar bağlamında kişilerarası işlevselliği değerlendirmek için Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölçeği (Ek-5) kullanılmıştır. Araştırmanın verilerinin etik kurul onayı alındıktan sonra çevrim içi anket sistemi (google forms) veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Daha sonra veriler katılımcılara sosyal medya (Whatsapp, Telegram ve Facebook) platformlarından ulaştırılmıştır. Anketin cevaplanması tahmini olarak 15- 20 dakika sürmüştür.

Veri Analizi

Çalışma verilerinin analizi için SPSS 25 paket programı kullanılarak analizler yapılmıştır. Tanımlayıcı veri analizi için yüzde, ortalama, frekans ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Çalışmada REST, Üç Boyutlu Bağlanma Stili ve Kişilerarası Problemler Ölçeği ve normallik varsayımları, çarpıklık ve basıklık verileri kullanılarak hesaplanmıştır. Çalışmanın çarpıklık ve basıklık katsayıları -1,5 ile +1,5 arasında değişmekte olup normal dağılım göstermektedir. Bu nedenle bu çalışmada parametrik bir test kullanmayı tercih edilmiştir. Basıklık ve çarpıklık katsayısı değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Romantizm ve Eş Seçim Tutumu, Üç Boyutlu Bağlanma Stili ve Kişilerarası Problemler Envanter Puanlarına Ait Betimsel Değerler

Değişkenler	N	Min.	Maks.	Ss.	Çarpıklık		Basıklık	
					z	SH	z	SH
Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeği	1063	72	140	11,847	0,208	0,075	0,624	0,15
Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği	1063	31	70	7,335	0,219	0,075	-0,039	0,15
Kişilerarası Problemler Envanteri	1063	33	115	17,99	0,223	0,075	-0,467	0,15

Tablo 2’de araştırmaya dahil edilen katılımcıların Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği ve Kişilerarası Problemler Envanter Ölçeği’nden aldıkları puanların normallik testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Katılımcıların Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği ve Kişilerarası Problemler Envanter Ölçeği'nden aldıkları puanlar sosyo-demografik özelliklere göre incelenirken ikili gruplar için bağımsız t testi, ikiden fazla olan gruplar için ise ANOVA testi uygulanmıştır. Araştırmadaki değişkenler arasındaki Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Değişkenler arasında anlamlı düzeyde yordanıp yordamayacağını tespit etmek amacıyla Regresyon analizi uygulanmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular

Tablo 3.

Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ortalama	Ss.	t	p
Güvenli bağlanma stili	Kadın	645	19,3	2,627	0,889	0,374
	Erkek	418	19,15	2,883		
Kaçınan bağlanma stili	Kadın	645	14,78	4,23	1,551	0,121
	Erkek	418	14,35	4,524		
Kaygılı kararsız bağlanma stili	Kadın	645	16,02	4,746	7,046	0,00*
	Erkek	418	13,98	4,428		

* $p \leq 0,05$

Tablo 3'te, Üç Boyutlu Bağlanma Stili ölçeği puanlarının cinsiyet durumuna göre analizi için bağımsız gruplar t-testi kullanılarak yapılmıştır.

Tablo incelendiğinde, çalışmaya katılanların güvenli ve kaçınan bağlanma stili alt ölçek ortalama değerlerinin istatistiksel olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($p > 0.05$).

Tablo incelendiğinde, katılımcıların cinsiyet durumlarına bağlı olarak kaygı ve kararsız bağlanma stili alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar görülmüştür ($p < 0,05$). Bu nedenle, kadın katılımcıların kaygılı kararsız bağlanma ortalama puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğunu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.

Katılımcıların Yaş Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

	Yaş	N	Ortalama	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Güvenli bağlanma stili	20-30	692	19,24	2,858	5	25		
	31-40	183	19,09	2,538	10	25	0,543	0,581
	41-50	188	19,38	2,415	14	25		
Kaçınan bağlanma stili	20-30	692	14,92	4,579	7	35		
	31-40	183	13,99	3,682	7	26	5,285	0,005*
	41-50	188	14,04	3,97	7	24		
Kaygılı kararsız bağlanma stili	20-30	692	15,54	4,783	6	29		
	31-40	183	14,36	4,41	6	30	5,254	0,005*
	41-50	188	14,85	4,721	6	29		

* $p \leq 0,05$

Tablo 4'te katılımcıların yaş durumuna göre üç boyutlu bağlanma stil ölçeği puanları varyans analizi ile karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların yaş durumuna göre güvenli bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p > 0,05$).

Tablo incelendiğinde, çalışmaya alınan katılımcıların yaşlarına bağlı olarak kaçınan bağlanma stili ile kaygılı ve kararsız bağlanma stili alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Bu nedenle, katılımcıların kaçınmacı ve kaygılı/kararsız bağlanma stilleri için ortalama puanları 20 ile 30 yaşları arasında en yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5.

Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

	Medeni Durumu	N	Ortalama	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Güvenli bağlanma stili	Evli	231	19,29	2,621	10	25	0,094	0,963
	Bekar	503	19,2	2,745	5	25		
	Dul/Boşanmış	117	19,2	2,147	14	25		
	İlişkisi Var	212	19,3	3,09	11	25		
Kaçınan bağlanma stili	Evli	231	13,44	3,796	7	24	13,22	0,00*
	Bekar	503	15,41	4,452	7	35		
	Dul/Boşanmış	117	13,77	3,759	7	24		
	İlişkisi Var	212	14,45	4,604	7	32		
Kaygılı kararsız bağlanma stili	Evli	231	14,07	4,518	6	28	20,942	0,00*
	Bekar	503	16,38	4,746	6	29		
	Dul/Boşanmış	117	14,66	4,693	6	30		
	İlişkisi Var	212	14,01	4,277	6	26		

* $p \leq 0,05$

Tablo 5'te katılımcıların medeni durumuna göre üç boyutlu bağlanma stil ölçeği puanları varyans analizi ile karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların medeni durumuna göre güvenli bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$).

Tablo incelendiğinde, çalışmaya alınan katılımcıların medeni durumlarına bağlı olarak kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma biçimi alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmektedir ($p<0,05$). Sonuç olarak, bekar katılımcıların kaçınan bağlanma stili ve kaygılı/kararsız bağlanma stili puan ortalamalarının en yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 6.

Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Güvenli bağlanma stili	İlkokul	5	19,4	1,817	17	22	0,93	0,473
	Ortaokul	8	18,88	1,126	17	20		
	Lise	146	19,23	2,713	13	25		
	Ön Lisans	99	18,68	2,606	5	23		
	Lisans	527	19,26	2,769	9	25		
	Yüksek Lisans	234	19,43	2,759	11	25		
	Doktora	44	19,34	2,685	11	25		
Kaçınan bağlanma stili	İlkokul	5	17,2	5,357	10	22	2,215	0,039*
	Ortaokul	8	15,75	5,064	10	24		
	Lise	146	15,03	4,539	7	26		
	Ön Lisans	99	14,88	4,312	7	35		
	Lisans	527	14,79	4,199	7	30		
	Yüksek Lisans	234	13,84	4,456	7	32		
	Doktora	44	13,98	4,433	7	27		
Kaygılı kararsız bağlanma stili	İlkokul	5	18	3	15	22	8,081	0,00*
	Ortaokul	8	19,38	4,627	12	27		
	Lise	146	15,75	4,878	6	30		
	Ön Lisans	99	16,22	4,36	7	26		
	Lisans	527	15,59	4,621	6	29		
	Yüksek Lisans	234	13,79	4,698	6	26		
	Doktora	44	13,23	4,398	6	23		

* $p \leq 0,05$

Tablo 6’da katılımcıların eğitim durumuna göre üç boyutlu bağlanma stil ölçeği puanları varyans analizi ile karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların eğitim durumuna göre güvenli bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$).

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcıların eğitim düzeylerine göre kaçınan bağlanma stili alt ölçek puanları ile kaygılı-kararsız bağlanma stili alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($p<0,05$). İlkokul katılımcılarının kaçınan bağlanma stilini; Kaygılı-kararsız bağlanma stilleri için ise ortaokul öğrencilerinin en yüksek ortalama puana sahip olduğu bulunmuştur.

Tablo 7.

Katılımcıların Kiminle Yaşadığı Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

	Kiminle Yaşadığı Durum	N	Ortalama	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Güvenli bağlanma stili	Yalnız yaşıyorum	232	19	2,889	9	25	0,748	0,611
	Ebeveynlerimle veya ailemden biriyle yaşıyorum	292	19,32	2,833	5	25		
	Ailemden ayrı erkek kız arkadaşlarımla yaşıyorum	138	19,26	2,814	11	25		
	Evliyim eşimle birlikte yaşıyorum	227	19,27	2,629	10	25		
	Kardeşlerimle yaşıyorum	15	18,47	3,357	12	25		
	Çocuklarımla yaşıyorum	60	19,38	1,896	15	24		
	Yurt, otel, pansiyon vb.	99	19,53	2,476	13	25		
	Yalnız yaşıyorum	232	14,82	4,281	7	32		
Kaçınan bağlanma stili	Ebeveynlerimle veya ailemden biriyle yaşıyorum	292	15,18	4,725	7	35	4,097	0,00*
	Ailemden ayrı erkek kız arkadaşlarımla yaşıyorum	138	14,54	4,449	7	27		
	Evliyim eşimle birlikte yaşıyorum	227	13,47	3,819	7	24		
	Kardeşlerimle yaşıyorum	15	15,27	4,773	8	25		
	Çocuklarımla yaşıyorum	60	14,27	3,905	7	24		
	Yurt, otel, pansiyon vb.	99	15,25	4,146	7	27		
	Yalnız yaşıyorum	232	14,39	4,264	6	24		
	Ebeveynlerimle veya ailemden biriyle yaşıyorum	292	16,14	4,847	6	29		
Kaygılı kararsız bağlanma stili	Ailemden ayrı erkek kız arkadaşlarımla yaşıyorum	138	14,5	4,694	6	26	10,49	0,00*
	Evliyim eşimle birlikte yaşıyorum	227	14,13	4,535	6	28		
	Kardeşlerimle yaşıyorum	15	18,07	4,818	9	27		
	Çocuklarımla yaşıyorum	60	15,4	4,581	6	30		
	Yurt, otel, pansiyon vb.	99	17,38	4,681	6	29		
	Yalnız yaşıyorum	232	14,39	4,264	6	24		

* $p \leq 0,05$

Tablo 7’de katılımcıların kiminle yaşadığı durumuna göre üç boyutlu bağlanma stil ölçeği puanları varyans analizi ile karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların kiminle yaşadığı durumuna göre güvenli bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$).

Tablo incelendiğinde araştırmaya alınan katılımcıların kaçınan bağlanma stili ile kaygılı/kararsız bağlanma stili alt ölçek puanları arasında kiminle yaşadıklarına bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkmaktadır

($p < 0,05$). Bu nedenle, kardeşleriyle yaşadığını bildiren katılımcıların kaçınan ve kaygılı/kararsız bağlanma stilleri için en yüksek puan ortalamalarına sahip olduklarını bulunmuştur.

Tablo 8.

Katılımcıların Daha Önce Psikolojik Yardım Alma Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

	Daha önce psikolojik yardım aldınız mı?	N	Ortalama	Ss.	t	p
Güvenli bağlanma stili	Evet	357	18,9	2,625	-2,912	0,004*
	Hayır	706	19,41	2,767		
Kaçınan bağlanma stili	Evet	357	14,23	4,266	-2,007	0,045*
	Hayır	706	14,8	4,384		
Kaygılı kararsız bağlanma stili	Evet	357	15,03	4,643	-0,942	0,347
	Hayır	706	15,31	4,772		

* $p \leq 0,05$

Tablo 8’de katılımcıların daha önce psikolojik yardım alma durumuna göre üç boyutlu bağlanma stil ölçeği puanlarının analizi bağımsız gruplar için t testi kullanılarak yapılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan katılımcıların önceki psikolojik destek durumlarına göre kaygılı-kararsız bağlanma stili alt ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. ($p > 0,05$).

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların daha önce psikolojik yardım alma durumuna göre güvenli bağlanma ve kaçınan bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır ($p < 0,05$). Buna göre, psikolojik yardım almayan katılımcıların güvenli bağlanma stili ve kaçınan bağlanma stili puan ortalamalarının en yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 9.

Katılımcıların Anne/Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

	Anne/Babanız birlikteler mi ayrılır mı?	N	Ortalama	Ss.	t	p
Güvenli bağlanma stili	Birlikteler	672	19,35	2,817	1,683	0,093
	Boşandılar	391	19,06	2,566		
Kaçınan bağlanma stili	Birlikteler	672	15,12	4,411	5,042	0,00*
	Boşandılar	391	13,74	4,106		
Kaygılı kararsız bağlanma stili	Birlikteler	672	16,29	4,585	10,169	0,00*
	Boşandılar	391	13,37	4,395		

* $p \leq 0,05$

Tablo 9’da katılımcıların anne/baba birlikte olma durumuna göre üç boyutlu bağlanma stil ölçeği puanlarının analizi bağımsız gruplar için t testi kullanılarak yapılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların anne/baba birlikte olma durumuna göre güvenli bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$).

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların ebeveyni birlikte olma durumlarına göre kaçınan bağlanma stili ile kaygılı-kararsız bağlanma stili alt ölçeklerinin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Bu nedenle, katılımcıların ebeveynleri birlikteyken kaçınan ve kaygılı/kararsız bağlanma stilleri ortalamalarının en yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 10.

Katılımcıların Anne/Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

	Anne/Babanız birlikteler mi ayrılar mı?	N	Ortalama	Ss.	t	p
Yalnız ve tek doğru	Birlikteler	672	5,52	1,18	0,475	0,635
	Boşandılar	391	5,49	0,966		
Aşk yeterli	Birlikteler	672	19,26	3,994	1,126	0,26
	Boşandılar	391	18,95	4,829		
Çaba göstermeme	Birlikteler	672	9,72	2,065	-5,541	0,00*
	Boşandılar	391	10,46	2,143		
İdealleştirme	Birlikteler	672	11,99	2,046	-0,954	0,34
	Boşandılar	391	12,1	1,478		
Zıt kutuplar	Birlikteler	672	11,61	1,752	-1,01	0,313
	Boşandılar	391	11,71	1,3		
Tam güven	Birlikteler	672	17,46	3,241	-8,288	0,00*
	Boşandılar	391	19,1	2,904		
REST Toplam	Birlikteler	672	103,44	11,209	-6,956	0,00*
	Boşandılar	391	108,57	12,22		

* $p \leq 0,05$

Tablo 10'da katılımcıların anne/baba birlikte olma durumuna göre romantizm eş seçim tutum ölçeği puanlarının analizi bağımsız gruplar için t testi kullanılarak yapılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların anne/baba birlikte olma durumuna göre yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, idealleştirme, zıt kutuplar alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p > 0,05$).

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların anne/baba birlikte olma durumuna göre çaba göstermeme, tam güven ve REST toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır ($p < 0,05$). Buna göre, anne/babası boşanmış olan katılımcıların çaba göstermeme, tam güven ve REST toplam puan ortalamalarının en yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 11.

Katılımcıların Anne/Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Kişilerarası Problem Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

	Anne/Babanız birlikteler mi ayrılar mı?	N	Ortalama	Ss.	t	p
Kişilerarası Problem Ölçeği	Birlikteler	672	72,64	16,072	11,533	0,00*
	Boşandılar	391	59,83	18,241		

* $p \leq 0,05$

Tablo 11’de katılımcıların anne/baba birlikte olma durumuna göre kişilerarası problemler ölçeği puanlarının analizi bağımsız gruplar için t testi kullanılarak yapılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların anne/baba birlikte olma durumuna göre kişilerarası problem ölçeği puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır ($p < 0,05$). Buna göre, anne/babası birlikte olan katılımcıların kişilerarası problemler ölçek puan ortalamalarının en yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 12.

Katılımcıların Romantizm ve Eş seçim Tutumu ve Üç Boyutlu Bağlanma Stili Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Yalnız ve tek doğru	r	1									
	p										
Aşk yeterli	r	,277**	1								
	p	0									
Çaba göstermeme	r	,193**	,343**	1							
	p	0	0								
İdealleştirme	r	,141**	,140**	,102**	1						
	p	0	0	0,001							
Zıt kutuplar	r	,222**	,210**	,131**	,249**	1					
	p	0	0	0	0						
Tam güven	r	,165**	,337**	,214**	,220**	,228**	1				
	p	0	0	0	0	0					
REST	r	,358**	,687**	,463**	,406**	,429**	,715**	1			
	p	0	0	0	0	0	0				
Güvenli bağlanma stili	r	0,052	,290**	,077*	-,085**	-0,04	,199**	,242**	1		
	p	0,087	0	0,011	0,005	0,19	0	0			
Kaçınan bağlanma stili	r	,121**	-,089**	-0,026	,149**	,189**	-,105**	-,079**	-,323**	1	
	p	0	0,004	0,392	0	0	0,001	0,01	0		
Kaygılı kararsız bağlanma stili	r	-0,007	-,127**	-0,009	,103**	,170**	-,075*	-,173**	-,277**	,483**	1
	p	0,828	0	0,775	0,001	0	0,014	0	0	0	

** p<0,01

Tablo 12’de katılımcıların romantizm ve eş seçim tutumu ile üç boyutlu bağlanma stili envanter puanları arasındaki korelasyonlara yer verilmiştir.

Tabloya bakıldığında REST Ölçeğinin alt boyutlarından yalnız ve tek doğru, çaba göstermeme, aşk yeterli, idealleştirme, güven ve zıt kutuplar ile kaçınan bağlanma değerleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur ($p<0,01$). Dolayısıyla katılımcıların tek doğru, aşk yeter, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar, tam güven puanları arttıkça kaçınan bağlanma tarzları puanları da artmaktadır.

Öte yandan, katılımcıların romantizm eş seçim tutum envanteri ile güvenli bağlanma stili puanları arasında pozitif yönlü; kaygılı kararsız bağlanma stili puanları arasında ise negatif yönlü anlamlı olmayan ilişkiler olduğu anlaşılmaktadır ($p>0,01$).

Tablo 13.

Katılımcıların Romantizm ve Eş Seçim Tutumu ve Kişilerarası Problemler Envanter Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları

		1	2	3	4	5	6	7	8
Yalnız ve tek doğru	r	1							
	p								
Aşk yeterli	r	,277**	1						
	p	0							
Çaba göstermeme	r	,193**	,343**	1					
	p	0	0						
İdealleştirme	r	,141**	,140**	,102**	1				
	p	0	0	0,001					
Zıt kutuplar	r	,222**	,210**	,131**	,249**	1			
	p	0	0	0	0				
Tam güven	r	,165**	,337**	,214**	,220**	,228**	1		
	p	0	0	0	0	0			
REST	r	,358**	,687**	,463**	,406**	,429**	,715**	1	
	p	0	0	0	0	0	0		
Kişilerarası problem	r	0,011	,077*	0,021	,089**	,097**	-0,041	-0,006	1
	p	0,732	0,012	0,495	0,004	0,002	0,177	0,857	

** $p<0,01$

Tablo 13’de katılımcıların romantizm ve eş seçim tutumu ve kişilerarası problemler envanter puanları arasındaki korelasyonlara yer verilmiştir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya dahil edilen katılımcıların romantik eş seçim tutum ölçeği alt boyutlarından yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve güven puanları ile romantizm eş seçim

envanter toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunduğu görülmektedir ($p<0.01$). Buna göre, katılımcılarda yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven puanları arttıkça romantizm eş seçim tutum toplam puanları da artmaktadır.

Öte yandan, katılımcıların kişilerarası problem puanları ile romantizm eş seçim tutum envanteri puanları arasında pozitif yönlü anlamlı olmayan ilişkiler olduğu anlaşılmaktadır ($p>0.01$).

Tablo 14.

Katılımcılarda Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği ve Kişilerarası Problemler Envanterinin Romantizm ve Eş Seçim Tutumu Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Sh	β	t	p
(Sabit)	86,794	3,536		24,543	0,00*
Güvenli bağlanma stili	0,974	0,137	0,224	7,133	0,00*
Kaçınan bağlanma stili	0,157	0,094	0,058	1,666	0,096
Kaygılı kararsız bağlanma stili	-0,474	0,094	-0,189	-5,048	0,00*
Kişilerarası Problem Ölçeği	0,069	0,022	0,105	3,13	0,002*
R=0,286	R ² =0,082		(F(4-1062)=23,589		P<0,01

* $p \leq 0,05$ Bağımlı Değişken: REST

Tablo 14'te katılımcıların üç boyutlu bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler ölçek puanlarının romantizm ve eş seçim tutumu puanları üzerindeki yordayıcı etkisine ait regresyon analizine yer verilmiştir.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcılarda güvenli bağlanma stili ($\beta=0,224$; $p<0,01$) ve kişiler arası problemlerin ($\beta=0,105$; $p<0,01$) romantizm ve eş seçim tutumunu pozitif yönde yordadığı; kaygılı kararsız bağlanma stiline ($\beta=-0,189$; $p<0,01$) ise romantizm ve eş seçim tutumunu negatif yönde yordadığı anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, katılımcılarda kaçınan bağlanma stiline ($\beta=0,058$; $p>0,05$) romantizm ve eş seçim tutumunu yordamadığı görülmektedir.

Katılımcılarda romantizm ve eş seçim tutumu değişiminin %8'i üç boyutlu bağlanma stili kişiler arası problemler ölçeği tarafından açıklanmaktadır.

Tablo 15.

Katılımcılarda Romantizm ve Eş Seçim Tutumu Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği ve Kişiler Arası Problemler Envanteri Üzerinde Ebeveynlerin Boşanmış Olma Durumunun Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Sh	β	t	p
(Sabit)	1,91	0,033		57,418	0,00
REST Ölçeği	0,001	0,00	0,163	3,083	0,002
Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği	0,001	0,00	0,076	1,293	0,197
Kişilerarası Problemler Envanteri	0,00	0,00	-0,065	-1,156	0,248
R=0,159	R ² =0,02 5		(F(3-391)=3,359		P<0,01

* $p \leq 0,05$ Bağımlı Değişken: Ebeveynleri Boşanmış Olma

Tablo 15'te katılımcıların ebeveynlerinin boşanmış olma durumunun REST Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği ve Kişilerarası Problemler Envanteri puanları üzerindeki yordayıcı etkisine ait regresyon analizi gösterilmiştir.

Tablo değerlendirildiğinde, katılımcıların REST ($\beta=0,163$; $p<0,01$) ölçek puanlarının ebeveynlerin boşanmış olma durumu tarafından pozitif yönde yordandığı gözlenmiştir.

Araştırmaya dahil edilen bireylerde üç boyutlu bağlanma stilleri ($\beta=0,076$; $p>0,05$) ve kişilerarası problemler ($\beta=-0,065$; $p>0,05$) düzeylerinin ebeveynlerin boşanmış olması durumu tarafından yordanmadığı saptanmıştır.

Katılımcılarda REST, üç boyutlu bağlanma stili ve kişilerarası problemler değişiminin %2'si ebeveynlerin boşanmış olma durumu tarafından açıklanmaktadır.

Tablo 16.

Katılımcılarda Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stili ve Kişiler Arası Problemler Envanteri Üzerinde Ebeveynleri Birlikte Olma Durumunun Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Sh	β	t	p
(Sabit)	1,051	0,016		64,57	0,00
Rest Ölçeği	0,00	0,00	-0,098	-2,509	0,012
Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği	0,00	0,00	-0,043	-1,055	0,292
Kişilerarası Problemler Ölçeği	0,00	0,00	-0,015	-0,375	0,708
R=0,118	R ² =0,01		(F(3-4		P<0,01
	4		672)=3,142		

*p ≤ 0,05 Bağımlı Değişken: Ebeveynleri Birlikte Olma

Tablo 16’da, katılımcıların ebeveynlerinin birlikte olma durumunun Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği ve Kişilerarası Problemler Envanteri puanları üzerindeki yordayıcı etkisine ait regresyon analizi veirlmiştir.

Tablo değerlendirildiğinde, katılımcıların REST ($\beta=-0,098$; $p \leq 0,05$) ölçek puanlarının ebeveynlerin birlikte olma durumu tarafından negatif yönde yordandığı görülmektedir.

Araştırmaya dahil edilen bireylerde üç boyutlu bağlanma stilleri ($\beta=-0,043$; $p>0,05$) ve kişilerarası problemler ($\beta=-0,015$; $p>0,05$) düzeylerinin ebeveynlerin birlikte olma durumu tarafından yordanmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcılarda REST, kişilerarası problemler ve üç boyutlu bağlanma stili değişiminin %1’i ebeveynlerin birlikte olma durumu tarafından açıklanmaktadır.

BÖLÜM V

Tartışma

Araştırmanın ilk bulgusunda, cinsiyet durumuna göre kaygılı kararsız bağlanma stili düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir. Buna göre, kadın katılımcıların kaygılı kararsız bağlanma düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu bulgu Shi (2003) ve Kaya (2010) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları ile uyumludur. Örneğin Erözkan'a (2004) göre erkekler, kadınlara göre daha güvenli bağlanma stilleri sergilemektedir. Ancak kayıtsız, saptlantılı ve güvensiz bağlanma stilleri söz konusu olduğunda kadın ve erkek arasında fark olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, kadınların erkeklere göre daha fazla korkulu bağlanma stiline; erkeklerin ise kadınlara göre daha fazla kaçınan bağlanma stiline sahip olduğuna dair bulgular bulunmaktadır (Brennan vd., 1991). Keklik'e (2011) göre, kadınlar bağımlı ve yüksek kaygılı (takıntılı) bağlanma stiline sahipken, erkekler kadınlara göre daha yüksek kaçınan bağlanma stiline sahiptir. Yetişkin çiftler üzerinde yapılan bir çalışmada, erkeklerin ve kadınların güvensiz bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (Powers vd., 2006). Erözkan (2011) tarafından gerçekleştirilmiş olan farklı bir çalışmada da üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinde cinsiyet farklılıkları olduğu ortaya konulmuştur. Literatürde yapılan çalışmalar bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Araştırmanın bir diğer bulgusunda, katılımcıların yaş durumuna göre kaygılı-kararsız bağlanma ve kaçınan bağlanma stili düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir. Buna göre, 20-30 yaş arası katılımcıların kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma düzeylerinin en yüksek olduğu gözlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde Kul (2019) araştırmasında farklı kuşakların romantizm ve eş seçimi hakkında sahip oldukları tutumları incelemiştir. Çoğunluğu kadın olan 384 katılımcının yer aldığı araştırmanın sonuçları, kuşaklar ile kaçınan ya da kaygılı bağlanma biçimleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını, yaş ile romantizm ve eş seçimi tutum ölçeğinin güven ve aşk alt boyutları arasında ise anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Yaşamın bir anlamı olup olmadığı sorusunda ileri yaş grubu daha yüksek puan almıştır. Bağlanma stilleri açısından, güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin, korkulu ve kaygılı bağlanma stiline sahip kişilere göre daha yüksek düzeyde hayatın anlam varlığı ve arayış düzeylerine sahip oldukları görülmüştür (Bodner vd., 2013). Bar-Haim vd. (2007), 11 yaşındaki çocuklar üzerinde gerçekleştirdikleri

çalışmalarında, bebeklik döneminde kaygılı bağlanan çocukların güvenli bağlanan çocuklara göre daha yüksek düzeyde okul fobisine sahip oldukları bununla birlikte diğer kaygı bozukluklarında hiçbir farklılık göstermediklerini gözlemlemişlerdir. Alan yazında yapılan çalışmalar ile bu araştırmanın bulgularının farklılık göstermesinin araştırmalarda çalışılan yaş gruplarının farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların medeni durumuna göre kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir. Buna göre, bekar katılımcıların kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma düzeylerinin en yüksek olduğu gözlenmiştir. Literatür incelendiğinde, güvensiz bağlanma biçiminin ilişkileri ve evlilik uyumlarını bozan rolü vurgulanmaktadır (Shi 2003). Tutarel vd. (2006) tarafından evlilik uyumu ve bağlanma biçimlerinin incelendiği araştırmaya 100 evli çift katılmıştır. Bağlanma biçimleri ile evlilik uyumunun farklılaştığı keşfedilmiştir. Araştırmaya göre, güvenli ve saplantılı bağlanma biçimine sahip olan kişilerin evlilik uyumları korkulu bağlanma biçimine sahip olanlara göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Alan yazında yapılan çalışmalar bu araştırma bulgularını desteklemektedir.

Araştırmada katılımcıların eğitim durumuna göre kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir. İlkokul mezunu olan katılımcıların kaçınan bağlanma stili düzeylerinin; ortaokul mezunu olan katılımcıların ise kaygılı kararsız bağlanma stil düzeylerinin en yüksek olduğu gözlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde Turan Cebeci'nin (2009) yaptığı çalışmada eğitim durumuna göre güvenli bağlanma yönünde farklılık olduğu ve ortaokuldan mezun olan çocukların güvenli bağlanma puanlarının diğer eğitim düzeylerinden mezun olanlara göre daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Onur'un (2006) araştırmasına göre, ergenlerin bağlanma stilleri eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte ve bu farklılık korkulu bağlanan öğrencilerin oranını değiştirmektedir. Bu çalışmada daha yüksek korkulu bağlanma oranlarına sahip kişilerin lise ve üniversite mezunları olduğu keşfedilmiştir. Çelik'in (2006) çalışmasında eğitim düzeyi ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Literatürde yapılan çalışmalar bu araştırma bulgularını desteklemektedir.

Araştırma bulgusunda, kiminle yaşadığı durumuna göre kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir. Buna göre, kardeşimle yaşıyorum diyen katılımcıların kaçınan bağlanma stili ve kaygılı

kararsız bağlanma düzeylerinin en yüksek olduğu gözlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde Koca (2021) çalışmasında en uzun yaşanan yere göre bağlanma stili ölçeği ve alt boyutları anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Şimşek (2018) yaptığı çalışmada, en uzun yaşanan yer ve bağlanma stilleri ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulamamıştır. Çalın (2017) tarafından yapılan çalışmada da yaşanan yer ile bağlanma stilleri alt boyutları arasında belirgin bir fark bulunmamıştır. Bener'in (2011) yaptığı araştırmaya göre, katılımcıların bağlanma stilleri ile en uzun süre yaşadığı yer arasında bir bağlantı bulunmaktadır. Bu bulgu, çalışmada elde edilen bulguları desteklemektedir. Erigüç ve Eriş (2013) üniversite öğrencilerinin yaşadıkları yere göre iletişim becerileri ve bağlanma stilleri puanlarında farklılık olmadığını bulmuşlardır. Elkin ve Karadağlı (2015) da elde ettikleri araştırma bulguları doğrultusunda, öğrencilerin problem çözme becerilerinin ve bağlanma stillerinin çocukluk yıllarının çoğunu nerede geçirdiklerinden etkilenmediğini bulmuşlardır.

Katılımcıların daha önce psikolojik yardım alma durumuna göre güvenli bağlanma ve kaçınan bağlanma stili düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir. Buna göre, daha önce psikolojik yardım almadığını belirten katılımcıların güvenli bağlanma stili ve kaçınan bağlanma stili düzeylerinin en yüksek olduğu gözlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde daha önce psikolojik yardım alma durumu ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi inceleyen ve bu araştırmanın bulgusunu destekleyen bir çok çalışmanın mevcut olduğu görülmüştür (Moran, 2007; Turan, 2009; Shaffer vd., 2006; Vogel ve Wei, 2005).

Araştırma bulgusunda anne/baba birlikte olma durumuna göre kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir. Buna göre, anne/babasının birlikte olduğunu belirten katılımcıların kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma düzeylerinin en yüksek olduğu gözlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde Turan Cebeci (2009), anne babası boşanmış ve boşanmamış çocuklarda bağlanma ve kaygı dinamiklerini araştırmak için 100 kişilik bir örneklem üzerinde bir araştırma yapmıştır. Yapılan araştırmaya göre, boşanmış ailelerde büyüyen bir çocuğun güvenli bağlanma oluşturma becerisi ile durumluk kaygı düzeyi arasında bir negatif yönlü bir bağlantı bulunmaktadır. Anne babası boşanmış olanların kaygılı kararsız bağlanma ölçeğinden aldıkları puanların anne babası boşanmamış olanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Alan yazındaki bazı araştırmalarda (Dereli, 2018; Kırdök, 2017; Uzun, 2013) ebeveyni

ayrı olan çocukların bağlanma stilleri puan ortalamaları yüksek bulunmuştur. Öte yandan, anne ve babası boşanmış çocukların kaygı ile ilgili özelliklerin daha fazla olduğu saptanmıştır (Erden, 2005; Ergün, 2008). Çalışmada elde edilen bulgunun alan yazında elde edilen bulgularla ters düşmesinin nedeni günümüzde yapılan evliliklerde aile içi iletişim sorununun artması olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada katılımcıların anne/baba birlikte olma durumuna göre çaba göstermeme, tam güven alt boyutları ve romantizm ve eş seçim tutum ölçeği toplam düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir. Anne/babasının boşanmış olduğunu belirten katılımcıların çaba göstermeme alt boyutu, tam güven alt boyutu ve romantizm ve eş seçimi toplam düzeylerinin en yüksek olduğu gözlenmiştir. Buna göre, anne/babası boşanmış kişiler eş seçiminde çaba göstermeme ve güven problemleri yaşadıkları söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde Öztunç ve Şener'in (2015) araştırmasına göre, eş seçim tutumları ebeveynlerin birlikte yaşama, zıt kutuplar, çaba göstermeme ve anne babanın ayrı olması durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Akın'ın (2021) yaptığı çalışmada, annesinin evlilik durumundan memnun olanların evliliğe ve eş seçimine yönelik tutumları, olmayanlara göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Sungur vd. (2017), ebeveynlerin birlikte yaşama durumunun eş seçimine yönelik tutumlarda belirleyici bir faktör olmadığını dile getirmişlerdir. Romantizm ve eş seçim tutumlarının anne-baba birliktelik durumuna göre değişkenlik göstermesinin, insanların anne-baba birlikteliğinden ve evliliklerinden etkilenip model almalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların anne/baba birlikte olma durumuna göre kişilerarası problem düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir. Anne/babasının birlikte olduğunu belirten katılımcıların kişilerarası problem düzeylerinin en yüksek olduğu gözlenmiştir. Buna göre, anne/babası birlikte olan kişilerin kişiler arası ilişkilerinde daha fazla sorun yaşadığı anlaşılmaktadır. Literatür incelendiğinde daha önce yapılan birçok çalışma bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir (Aytan,2015; Alpay, 2009; Cardi, 2011; Crawley, 2005; Johnson, 2010).

Araştırmanın önemli bulgusunda katılımcıların romantik eş seçim tutum düzeyleri ile kaçınan bağlanma stili düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, katılımcılarda romantizm ve eş seçim düzeyleri arttıkça kaçınan bağlanma stili düzeylerinin de arttığı gözlenmiştir. Aydınova (2019) çalışmasında, Y Kuşağı katılımcılarında kaygılı bağlanma ile çaba göstermeme arasında anlamlı bir pozitif ilişki ve Z Kuşağı katılımcılarında kaygılı bağlanma ile

birlikte yaşama arasında anlamlı bir pozitif ilişki bulmuştur. Ayrıca çalışmada, Y kuşağının kaçınmacı bağlanma puanları ile birlikte yaşama ve aşk yeterli puanları arasında, Z kuşağının aşk yeterli alt boyutu ile kaçınan bağlanma puanları arasında negatif yönlü ilişkiler bulunduğu gözlemlenmiştir. Collins ve Sroufe'ye (1999) göre eş seçimleri ile bağlanma stilleri arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Şimşek (2018), romantizm ve eş seçimi tutumu ile kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stili arasında güçlü bir ilişki keşfetmiştir. Alan yazında yapılan çalışmalar bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir.

Araştırmada katılımcıların romantik eş seçim tutum alt boyut düzeyleri ile romantizm eş seçim envanter toplam düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Katılımcılarda yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven düzeyleri arttıkça romantizm eş seçim tutum toplam düzeyleri de arttığı gözlenmiştir. Alan yazın inceleniğinde bu araştırmanın bulgusunu destekleyen çalışmalara rastlanmıştır. Arslan vd. (2012) üniversite öğrencilerinin kişilerarası problem çözme becerilerini bağlanma stilleri açısından incelemiştir. Bu araştırmaya göre, güvenli bağlanma, olumsuz bağlanma, meşgul bağlanma, kaygılı bağlanma stilleri ve yapıcı problem çözme yaklaşımları arasında anlamlı ilişkiler olduğunu belirtmiştir. Haggerty vd. (2009) tarafından, kişiler arası problemler ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışmanın bulgularına göre kişilerarası problemler, bağlanma stilleri alt boyutlarından korkulu bağlanma stili ile anlamlı ve pozitif bir ilişkiye sahipken, diğer bir bağlanma stili alt boyutu olan güvenli bağlanma stili ile negatif ilişki içerisindedir. Bununla beraber, kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri ile kişilerarası problemler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Wei vd. (2006) araştırmalarında, üniversite öğrencileriyle çalışmıştır. Bu çalışmada, bağlanma stillerinden biri olan kaygılı bağlanma stili geliştiren üniversite öğrencilerinin olumsuz duygusal durumlar yaşadıklarını ortaya koymuştur. Araştırmaya göre, duygusal tepki ile kaçınan bağlanma stilini geliştiren üniversite öğrencileri, duygusal kısıtlama ile birlikte kişilerarası problemler yaşamaktadırlar.

Araştırmaya dahil edilen katılımcılarda güvenli bağlanma stili ve kişilerarası problemlerin romantizm ve eş seçim tutumunu pozitif yönde yordadığı; kaygılı kararsız bağlanma stilinin romantizm ve eş seçim tutumunu negatif yönde yordadığı tespit edilmiştir. Katılımcılarda romantizm ve eş seçim tutumu değişiminin %8'i kişilerarası problemler ve üç boyutlu bağlanma stili tarafından açıklanmaktadır. Alan

yazın incelendiğinde mükemmeliyetçiliği bağlanma ile ilişkilendiren çalışmalardan elde edilen bulgulara göre mükemmeliyetçilik ile kaygılı ve kaçınan bağlanma ilişkilidir (Dunkley vd., 2012; Gnilka vd., 2013; Pishva ve Besharat, 2011; Ulu ve Tezer, 2010). Boone (2013) ergenler üzerinde gerçekleştiği çalışmasında, mükemmeliyetçiliğin kaygılı ve kaçınan bağlanma ile olumlu bir şekilde ilişkili olduğu sonucuna varmıştır. Bu sonucu kaçınma ve kaygı puanları arttıkça partnere yönelik mükemmeliyetçilik puanlarının arttığı şeklinde yorumlamak mümkündür. Bu anlamda kaçınan veya kaygılı kişilerin romantik partnerlerinden yüksek beklentiler içinde olması beklenmektedir.

Araştırmanın önemli bulgusunda REST düzeylerinin ebeveynlerin boşanmış olma durumu tarafından pozitif yönde yordandığı sonucuna varılmıştır. Bununla beraber REST, üç boyutlu bağlanma stili ve kişilerarası problemler değişiminin %2'si ebeveynlerin boşanmış olma durumu tarafından açıklanmaktadır. Araştırmanın bir diğer bulgusunda katılımcıların REST düzeylerinin ebeveynlerin birlikte olma durumu tarafından negatif yönde yordandığı bulunmuştur. Bununla birlikte REST, kişilerarası problemler ve üç boyutlu bağlanma stili değişiminin %1'i ebeveynlerin birlikte olma durumu tarafından açıklanmaktadır. Literatür taramasında doğrudan araştırma bulgusu ile ilgili herhangi bir çalışma bulunmamakla birlikte karşılık gelen sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin Çalım (2017) ve Yıldırım (2019) tarafından yapılan araştırmalar, aile durumunun eş seçimini etkilediği sonucuna varmıştır. Bu sonuç, bireylerin eş seçimini ve medeni durumlarını belirlemek için kendi ailelerinde öğrendikleri rol model yaklaşımını kullanabildiklerini göstermektedir. Potansiyel eşlerin seçiminde ayrı aile üyelerinin yokluğunun dikkate alınabileceği değerlendirilmesi yapılmaktadır. Öz-Soysal vd. (2020) de bireylerin, ebeveynleri arasındaki ilişkileri gözlemleyerek (Cui vd., 2008) ve köken ailelerinin yapısını temel alarak kendi ilişki tarzlarını geliştirdiğini dile getirmektedir. Ebeveynlerinin evlilik ilişkilerini gözleme fırsatı bulan bireyler, ebeveynlerinininkine benzer örüntüler göstermektedir (Cui ve Fincham, 2010).

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

Cinsiyete göre kaygılı-kararsız bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının farklılaştığı bulunmuştur. Kadın katılımcıların kaygılı-kararsız bağlanma puan ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Yaş durumuna göre kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının farklılaştığı bulunmuştur. 20-30 yaş arası katılımcıların kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili puan ortalamalarının en yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Medeni duruma göre kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarında farklılaşma bulunmuştur. Buna göre bekar katılımcıların kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili düzeylerinin en yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Eğitim durumuna göre kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. İlkokul katılımcılarının kaçınan bağlanma stili; ortaokul katılımcılarının kaygılı kararsız bağlanma stil puan ortalamaları en yüksektir.

Kiminle yaşadığı durumuna göre kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Kardeşimle yaşıyorum diyen katılımcıların kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili düzeyleri en yüksektir.

Katılımcıların daha önce psikolojik yardım alma durumuna göre güvenli bağlanma ve kaçınan bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Daha önce psikolojik yardım almadığını belirten katılımcıların güvenli bağlanma stili ve kaçınan bağlanma stili puan ortalamaları en yüksektir.

Anne/baba birlikte olma durumuna göre kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Anne babasının birlikte olduğunu belirten katılımcıların kaçınan bağlanma stili ve kaygılı kararsız bağlanma stili puan ortalamaları en yüksektir.

Anne/baba birlikte olma durumuna göre çaba göstermeme, tam güven ve REST toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Buna göre, anne/babasının boşanmış olduğunu belirten katılımcıların çaba göstermeme, tam güven ve REST toplam puan ortalamaları en yüksektir.

Katılımcıların anne/baba birlikte olma durumuna göre kişilerarası problem ölçeği puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Anne/babasının birlikte olduğunu belirten katılımcıların kişilerarası problemler ölçek puan ortalamaları en yüksektir.

REST ölçeği alt boyutlarından aşk yeterli, yalnız tek doğru, idealleştirme, çaba göstermeme, güven ve zıt kutup puanları ile kaçınan bağlanma stili puanları arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Buna göre aşk yeterli, yalnız ve tek doğru, çaba göstermeme, zıt kutuplar, güven ve idealleştirme puanları artıkça kaçınan bağlanma stili puanlarının da arttığı gözlenmiştir.

REST ölçeği alt boyutlarından aşk yeterli, yalnız ve tek doğru, idealleştirme, çaba göstermeme, güven ve zıt kutup puanları ile REST toplam puanları arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Buna göre aşk yeterli, yalnız ve tek doğru, idealleştirme, çaba göstermeme, tam güven ve zıt kutup puanları artıkça REST toplam puanlarının da arttığı sonucuna varılmıştır.

Güvenli bağlanma stili ve kişilerarası problemler düzeyinin REST düzeylerini pozitif yönde yordadığı, kaygılı karasız bağlanma stili düzeylerinin REST düzeylerini negatif yönde yordadığı bulunmuştur. REST değişiminin %8'i kişilerarası problemler ve üç boyutlu bağlanma stili ölçeği tarafından açıklanmaktadır.

REST düzeylerinin ebeveynlerin boşanmış olma durumunu tarafından pozitif yönde yordandığı tespit edilmiştir. REST, kişilerarası problemler ve üç boyutlu bağlanma stili değişiminin %2'si ebeveynlerin boşanmış olma durumu tarafından açıklanmaktadır.

REST düzeylerinin ebeveynlerin birlikte olma durumu tarafından negatif yönde yordandığı tespit edilmiştir. REST, üç boyutlu bağlanma stili ve kişilerarası problemler değişiminin %1'i ebeveynlerin birlikte olma durumu tarafından açıklanmaktadır.

Öneriler

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu araştırmada yetişkin bireylerin ebeveyn evlilik durumuna göre eş seçimi, bağlanma stili ve kişilerarası problem düzeyleri karşılaştırılmıştır. Araştırmacılar tarafından yapılacak olan yeni çalışmalarda eş seçim, bağlanma stilleri ve kişiler arası problemleri etkileyen farklı değişkenler üzerinde durulması önerilebilir.

Bu çalışma, TC ve KKTC’de ikamet eden 20-50 yaş arası 1063 kişilik bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılara farklı örneklem üzerinde eş seçim, bağlanma stilleri ve kişiler arası problem düzeylerini karşılaştırması önerilebilir. Ayrıca farklı örneklem üzerinde gerçekleştirilecek olan benzer çalışmalardan elde edilen bulgular bu çalışmanın bulguları ile karşılaştırılabilir.

Devlete Yönelik Öneriler

Çalışmada ilkökul ve ortaokul eğitim düzeyine sahip kişilerde kaçınan ve kaygılı bağlanma stili düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda bağlanma stilleri üzerine ilgili kuruluşlar tarafından topluma yönelik eğitimlerin düzenlenmesi ve ihtiyaç duyan kişilere özel danışma hizmetlerine ulaşılabilirliğinin artırılması önerilir.

Eş seçimi bireyin hayatını önemli derece etkileyen bir karardır. Bu sebeple sosyal hizmet kapsamında kişilere evlilik kararı öncesi konferans ve seminer gibi eğitici etkinliklerin düzenlenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Toplumda giderek yaygınlaşan boşanma durumunun araştırma dahiline alınan katılımcıların aileleri içinde de gerçekleşmiş olduğu görülmektedir. Bu boşanma olgularının oranını azaltmak adına ilgili kurumlar tarafından evlenme kararı öncesi evlilik üzerine bilgilendirici eğitimler verilmesi; evli olan çiftlere eş ve aile terapisi alanlarında verilen destekleyici programların yaygınlaştırılması önerilebilir.

Çalışmada kaçınan ve kaygılı kararsız bağlanma stillerinin 20-30 yaş aralığında yer alan kişilerde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Üniversitelerde bağlanma stillerine yönelik bilgilendirici konferansların verilmesi önerilir.

Klinisyenlere Yönelik Öneriler

Araştırmada anne baba birlikte olma durumuna göre kişiler arası problemler, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı bağlanma stili düzeylerinin farklılaştığı ortaya

konulmuştur. Anne babası birlikte olan bireylerin diğerlerine göre daha yüksek kişilerarası problemler, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı bağlanma stili düzeylerine sahip olduğu görülmüştür. Bu bağlamda klinisyenlere uyumsuz ve problemlili evliliklerde sorunları çözebilmek ve aile içindeki durumdan negatif yönde etkilenen çocuklara destek sağlayabilmek adına evli çiftlere ve çocuklarına yönelik olarak çift ve aile terapisi düzenlemeleri önerilebilir.

Çalışmada güvenli bağlanma stilinin romantizm ve eş seçim tutumu düzeylerini pozitif yönde; kaygılı kararsız bağlanma stilinin romantizm ve eş seçim tutumunu negatif yönde yordadığı görülmüştür. Bu bağlamda, klinik destek alan kişilere güvenli bağlanma stili düzeylerini yükseltecek programlar uygulanması önerilebilir.

Kaynakça

- Adalet Bakanlığı. (2017). Türk Medeni Kanunu Mevzuatı, Ankara: *Ankara Açık Cezaevi Matbaası*.
- Akbay, S. E. (2015). *Ana-Babaya Bağlanma İle Romantik Yakınlık ve Otantik Benlik Arasındaki İlişkilerde Bağlanma Stillerinin Aracı Rolünün İncelenmesi*. Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Akçapar, Ş., ve Egbatan, M. (2020). Aile, Boşanma ve Yeniden Evlilikler Olgusuna Sosyolojik Bir Bakış: Sorunlar ve Tavsiyeler. İstanbul: *Koç Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları araştırma ve Uygulama Merkezi*.
- Akın, S. (2021). *Kuşaklara Göre Eşler Arasında Romantizm ve Eş Seçimler Arasındaki Farkların İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Akpınar, B. (2019). *Farklı Teoriler Çerçevesinde Eş Seçimi ve Evlilik Uyumu Konularının İncelenmesi*.
- Aksan, N. ve Sözer, M. A. (2007). Üniversite öğrencilerinin epistemolojik inançları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(1), 31-50.
- Aktaş Akoğlu, Ö. ve Küçükkaragöz, H. (2018). Boşanma Nedenleri Ve Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlüklere İlişkin Bir Araştırma: İzmir İli Örneği. *Journal of Society & Social Work*, 29(1).
- Akyunus, M. ve Gençöz, T. (2016). Psychometric properties of the inventory of interpersonal problems-circumplex scales short form: A reliability and validity study. *Düşünen Adam - The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 29(1), 36-48.
- Alden, L. E., Wiggins, J. S., & Pincus, A. L. (1990). Construction of Circumplex Scales for the Inventory of Interpersonal Problems. *Journal of Personality Assessment*, 55(3-4), 521-536.
- Alkan T. (1981). Kadın-Erkek Eşitsizliği Sorunu. Ankara, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları*.
- Alpay, A. (2009). *Yakın İlişkilerde Bağışlama: Bağışlamanın; Bağlanma, Benlik Saygısı, Empati ve Kıskançlık Değişkenleri Yönünden İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

- Altuntaş, S. ve Atlı, A. (2015). Eş Seçme Stratejileri Envanteri Geliştirilmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 12 Sayı:32 s. 123-135.
- American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®). *American Psychiatric Pub.*
- Arslan, A., Arslan, E. ve Arı, R. (2012). *Kişilerarası problem çözme yaklaşımlarının, bağlanma stilleri açısından incelenmesi*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 12(1): 7-23.
- Arslan, E., Arslan, C.ve Ari, R. (2012). An Investigation of Interpersonal Problem Solving Approaches with Respect to Attachment Styles. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(1), 15-23.
- Aslan, S., ve Güven M. (2010). Bağlanma ve Kişisel Uyum Arasındaki İlişkide Ayrışma Bireyleşmenin Aracılığı. *Eğitim ve Bilim*, 35(157).
- Atak, H. ve Taştan, N. (2012). *Romantik ilişkiler ve aşk*. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 4(4), 520-546
- Aydın, B. (2015). Çocuk ve ergen psikolojisi. Ankara: *Nobel Yayınları*.
- Aydın, G. S. ve Demir, A. (2017). Lisansüstü Öğrencilerinin Eş Seçimini Etkileyen Ve Sınırlandıran Görüş ve İnançları. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 627 – 652.
- Aydınova, H. (2019). *Çocukluk Çağı Travmaları İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkide Başa Çıkma Tutumlarının Aracı Rolü*, Yüksek Lisans Tezi, Yakındoğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Ayten, A. (2015). Erdeme Dönüş. *İz Yayıncılık*. 2. Baskı. İstanbul.
- Bacanlı, F., ve Sürücü, M. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Kariyer Gelişimleri İle 112 Ebeveyne Bağlanmaları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4): 679-700.
- Bacanlı, H. (2001). Eş Seçimi Tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (15), s. 7-16.
- Bağ, H. (2019). *Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Eş Seçimi Ve Evliliğe İlişkin Tercihleri*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Bar-Haim, Y., Dan, O., Eshel, Y., & Sagi-Schwartz, A. (2007). Predicting Children's Anxiety From Early Attachment Relationships. *Journal of Anxiety Disorders*, 21(8), 1061- 1068.
- Bartholomew, K. & Horowitz, L.M. (1991). 'Attachment style among young adults: a test for a four-category model'. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226 – 244.
- Bartholomew, K. (1990). 'Avoidance of Intimacy: An Attachment Perspective', *Journal of Social and Personal Relationships*, 7 (2), 147-178.
- Baş, H. (2017). Türkiye'de genç nüfus: Sorunlar ve politikalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(27), 255-288.
- Başay, A. C. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Yapısı ve Eş Seçme Kriterleri*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bener, M. (2011). *Dindarlık- Eş Seçimi İlişkisi* (Yükse Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Berksun, O.E. Sayar, G.H. (2013) Aile ve Eş Terapileri. Ankara: *Detay Yayıncılık*
- Bilge, F. ve Arslan, A.(2001). Yetişkinlerin Akılcı Olmayan Düşüncelerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(16), 23-31.
- Bodner, E., Bergman, Y., & Cohen-Fridel, S. (2014). Do Attachment Styles Affect the Presence and Search for Meaning in Life?. *Journal Of Happiness Studies*, 15(5), 1041- 1059.
- Bolattekin, A. (2014). *Anne-baba'nın bağlanma stilleri, anne-baba tutumları ve çocuklarındaki davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Boone, L. (2013). Are attachment styles differentially related to interpersonal perfectionism and binge eating symptoms? *Personality and Individual Differences*, 54(8), 931-935.
- Bowlby, J. (1958). The nature of the child's tie to his mother. *The International Journal of Psychoanalysis*, 39, 350–373.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and Loss, 1. cilt, Attachment. *Newyork Basic Books*.

- Bowlby, J. (1973). *Attachment And Loss. Vol. 2: Separation: Anxiety And Anger.* New York, NY: *Basic Books.*
- Bowlby, J. (1979). *The Making and Breaking of Affectional Bonds. Tavistock London.*
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and Loss: Loss.* Random House: *New York.*
- Bowlby, J. (1986). The nature of the child's tie to his mother. *Essential Papers On Object Relations*, 1. baskı, Buckley P (Ed.) *New York University Press*, s:153-199.
- Bowlby, J. (1988). *A Secure Base: Clinical Applications of Attachment Theory.* Routledge, London.
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma: Bağlanma ve Kaybetme 1.* (T. V. Soylu, Çev.). İstanbul: *Pinhan Yayıncılık.*
- Brennan, K. A., Shaver, P. R., ve Tobey, A. E. (1991). Attachment Styles, Gender and Parental Problem Drinking. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8(4), 451-466.
- Bretherton, I. (1992), 'The Origins of Atteachment Theory: John Bowlby and Mary Ainsworth', *Developmental Psychology*, 28, 759-775.
- Buss, D.M. (2015). *Evolutionary psychology: The new science of the mind.* 5th. ed. New York, Routledge. S. 47
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükşahin, A. (2001). *Yakın İlişki Kuran ve Kurmayan Üniversite Öğrencilerinin Çeşitli Sosyal Psikolojik Etkenler Yönünden Karşılaştırılması,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Canel, A. N. (2012). *Evlilik ve Aile Hayatı.* T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İkinci Baskı, İstanbul.
- Caporaal, L. R. (1997). The evolution of truly social cognition: The core configurations model. *Personality Social Psychology Review*, 1(4), 276-298.
- Crain, W. (1992). *Theories Of Development: Concepts and Applications,* Usa: Prentice.

- Cui, M., Fincham, F. D., & Pasley, B. K. (2008). Young adult romantic relationships: The role of parents' marital problems and relationship efficacy. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(9), 1226-1235.
- Çalık, S., Sezgin, F. ve Çalık, S. (2013). Yönetimde Problem Çözme. Ankara: Pegem Yayınları.
- Çalım, M. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumları ile Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Çalım, M. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumları İle Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi*. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çalışır, M. (2009). *Yetişkin Bağlanma Kuramı ve Duygulanım Düzenleme Stratejilerinin Depresyonla İlişkisi*. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1 (3), 240-255.
- Çapkın, M. (2012). *Romantik Kıskançlığın, Bağlanma Stilleri, Benlik Saygısı, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Doyumu Açısından Yordanması*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- D’Zurilla, T. J., Nezu, A. M., Maydeu-Olivares, A. (2004). What is social problem solving: Meanings, models, and measures. In Chang E. C., D’Zurilla., T. J., Sanna L. J., (Eds.), *Social problem solving: Theory, research, and training*. (pp. 11-27) Washington, D.C.: *American Psychological Association*.
- Demir, A., ve Fışiloğlu, H. (1999). Loneliness and marital adjustment of Turkish couples. *Journal of Psychology*, 133, 230-241.
- Deniz, M. E., Hamarta, E. ve Arı, R. (2005). An investigation of social skills and loneliness levels of university students with respect to their attachment styles in a sample of Turkish students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 33 (1), 19 -32.
- Dereli, E. (2018). *Yetişkin Bireylerde Eşbağımlılık, Bağlanma ve Aleksitimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

- Dunkley, D. M., Berg, J-L. ve Zuroff, D.C. (2012). The role of perfectionism in daily self-esteem, attachment, and negative affect. *Journal of Personality*, 80(3), 633-663.
- Elkin, N. ve Karadağlı, F. (2015). Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimler Dergisi*, 1(1); 2015, 11-18.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18:39-7.
- Erden, D. (2005). Farklı Yetişme Koşullarının Aleksitimi, Depresyon ve Psikiyatrik Belirtilerle İlişkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 8(2), 60-66.
- Erigüç, G. ve Eriş, H. (2013). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri: Harran Üniversitesi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 12(46), 232-254.
- Erözkan, A. (2004). Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 155-175.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Karar Stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 60-74.
- Eşici, H. (2014). *Romantik ilişki kalitesinin erken dönem uyumsuz şemalar, bağlanma ve psikolojik ihtiyaçlar açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Freud, S. (1984). *Günlük Yaşamın Psikopatolojisi*. (E. Erdoğan, Çev.). İstanbul: İnkılap ve Aka.
- Geçtan, E. (2017). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: *Metis Yayınları*.
- Gezen, M., ve Oral, E. T. (2013). Attachment Styles and Degree of The Psychological Symptoms in Women Staying in a Shelter for Battered Women or in Their Home Where They were Exposed to Violence. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 26, 65-71.
- Gnilka, P.B., Ashby, J.S. ve Noble, C.M. (2013). Adaptive and maladaptive perfectionism as mediators of adult attachment styles and depression, hopelessness, and life satisfaction. *Journal of Counseling & Development*, 91(1), 78-86.

- Gonzaga, G. C., Keltner, D., Londahl, E. A., ve Smith, M. D. (2001). Love and the commitment problem in romantic relations and friendship. *Journal of personality and social psychology*, 81(2), 247.
- Görünmez, M. (2006). *Bağlanma stilleri ve duygusal zeka yetenekleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sayfa 28
- Gündoğan, M. (2015). *Eşlerin bağlanma tarzları ile çift uyum düzeyi arasındaki ilişkinin araştırılması*. Tıpta Uzmanlık Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Eskişehir.
- Güngör, D. (2000). *Bağlanma Stillerinin ve Zihinsel Modellerin Kuşaklara Aktarımında AnaBabalık Stillerinin Rolü* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güngör, H. C., Yılmaz, M. ve Balcı S. Ç. (2011). Romantizm ve eş seçimi tutum ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (36), 180-188.
- Haggerty, G., Hilsenroth, M. J., & Vala-Stewart, R. (2009). Attachment and interpersonal distress: examining the relationship between attachment styles and interpersonal problems in a clinical population. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 16(1), 1-9.
- Hazan, C. Ve Shaver, P. (1987). Romantic Love Conceptualized As Adult Attachment
- Hazan, C., ve Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1–22.
- Horowitz, L. M. ve Vitkus, J. (1986). The interpersonal basis of psychiatric symptoms. *Clinical Psychology Review*, 6(5), 443-469.
- Horowitz, L. M., & Strack, S. (Eds.). (2011). *Handbook of interpersonal psychology: Theory, research, assessment, and therapeutic interventions*. Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.
- Horowitz, L. M., Rosenberg, S. E., Baer, B. A., Ureno, G., & Villasenor, V. (1988). Inventory of Interpersonal Problems: Psychometric properties and clinical applications. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56(6), 885–89
- Howard, M. S., Medway, F. J. (2004). Adolescents' Attachment and Coping With Stress. *Psychology in the Schools*, 41(3), 391–402.

- Huh, H. J., Kim, S. Y., Yu, J. J., & Chae, J. H. (2014). Childhood trauma and adult interpersonal relationship problems in patients with depression and anxiety disorders. *Annals of general psychiatry*, 13(1), 1-13.
- Johnson, D.W. ve Johnson, R.T. (1991, 1995). Teaching Children To Be Peacemakers. Edina, Minnesota, *Interaction Book Company*.
- Johnson, S. M. (2019). *Attachment Theory*. Encyclopedia of Couple and Family Therapy, 169-177.
- Kaçar, M., ve Parlar, H., (2019). *Uzun Süreli Flörtün Bireylerin Evlilik Algısı Üzerine Etkisinin İncelenmesi*, 18.
- Kalaycı, N. (2001). Sosyal Bilgilerde Problem Çözme ve Uygulamalar. Ankara: *Gazi Kitabevi*.
- Kalkan, M. (2012). Eş Seçimi Ve Eş Seçiminde Önemli Faktörler. İçinde: M. Kalkan ve Z. Hamamcı. (Editör). Evlilik Öncesi Psikolojik Danışma. Ankara, *Anı Yayıncılık*, 9- 20.
- Kalkan, M. (2015). Evlilik Öncesi Psikolojik Danışma. Ankara: *Anı Yayıncılık*.
- Kalkan, M. ve Yalçın, İ. (2012). Evlilik öncesi dönem ve romantik ilişkiler. İçinde Melek Kalkan ve Zeynep Hamamcı (Eds.), Evlilik Öncesi psikolojik danışma (ss. 1-7). Ankara: *Anı Yayıncılık*.
- Kantarcı, D. (2009). *Evli Bireylerin Bağlanma Stillerine Göre Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Yönetim Biçimlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karakuş, Ö. (2012). Ergenlerde Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Arasındaki İlişki. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 23(2), 33-46.
- Kasapkara, A. ve Kasapkara, B. (2013). 20- 30 Yaş Grubu Bekâr Erkeklerin Eş Seçimine Yönelik Tutumları ve Eşten Beklentilerinin Bazı Demografik Değişkenlerden Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (34), 792– 800.
- Kasapkara, A. ve Kasapkara, B. (2014). 20-30 yaş bekâr erkeklerin eş seçimine yönelik tutumları ve eşten beklentilerin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
- Kaya Balkan, İ. (2009). *Başlanma Stillerinin Evlilik İlişkisi Üzerindeki Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

- Kaya, A. (2014). İletişime giriş: Temel kavramlar ve süreçler. A. Kaya (Ed.), *Kişilerarası ilişkiler ve etkili iletişim içinde* (ss. 1-29). Ankara: *Pegem Akademi*.
- Kaya, B. (2010). *Yatılı İlköğretim Bölge Okulu II. Kademe Öğrencilerinin Bağlanma Stilllerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Keklik, İ. (2011). Mate selection preferences of Turkish university students. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 44, 129-148.
- Kırdök, F. (2017). *Boşanmış Ve Boşanmamış Ebeveyne Sahip Bireylerin Depresyon, Aleksitimi ve Öfke Düzeylerinin İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı
- Koca, N. (2021). *Üniversite Öğrencilerin Dini Tutum, Romantizm ve Eş Seçim Tercihleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi* (Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Konyalıoğlu, P. A. (2002). *Üniversite öğrencilerinin duygusal ilişki bağlanma tarzları ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Kul, H. (2019). *Kuşaklara Göre Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Romantizm Ve Eş Seçimi Tutumları Arasındaki İlişkilerin Araştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi.
- Kul, L. (2011). *Gençlik spor il müdürlüklerine bağlı gençlik merkezlerindeki görsel sanat eğitimi çalışmalarının tespiti* (Trabzon ili örneği). Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Leary, T. (1957). *Interpersonal Diagnosis of Personality*. New York, NY: *Ronald Press*.
- Leary, T. (2004). *Interpersonal diagnosis of personality: A functional theory and methodology for personality evaluation*. ABD: Wipf and Stock Publishers.
- Mavili, A., Kesen, N. F. ve Daşbaş, S. (2014). Aile aidiyeti ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(33), 29-45. ISSN: 2148-9424

- Miller, P.H. (1993). *Theories of developmental psychology*, New York: W.H. Freeman and Company.
- Moran, P. (2007). Attachment Style, Ethnicity and Help-Seeking Attitudes Among Adolosoent Pupils. *British Journal of Guidance and Counseling*, 35(2), 205–218.
- Nazlı, S. (2016). Aile danışmanlığı. Ankara: *Anı Yayıncılık*.
- Nazlı, S. (2018). Aile Danışmanlığı, 14. Baskı. Ankara: *Anı Yayıncılık*.
- Onur, N. (2006). *Liseli Ergenlerin Bağlanma Stilleri ve Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öğülmüş, S. (2006). Kişiler arası sorun çözme becerileri ve eğitimi (3. Basım). Ankara: *Nobel Yayıncılık*.
- Özbaran, B. ve Bildik, T. (2006). Bağlanmanın nörobiyolojisi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*
- Özgüven, İ. E. (2017). Evlilik ve aile terapisi. Ankara: *Nobel Yayınları*. S. 32 38
- Özgüven, İ. E., (2014). Evlilik ve Aile Terapisi, *Nobel Yayınları*, Ankara, s. 358.
- Öz-Soysal, F. S, Uz-Baş, A. & Aysan, F., (2020). A qualitative study for university students' marriage expectation. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 21(1), 241-253.
- Öztunç, H., ve Şener, Ö. (2015). Cinsiyet, Ayrılmış Ebeveyn ve Şiddet Görme Faktörlerinin Gençlerin Eş Seçim Tutumları Üzerinde Etkisi, *Akademik Araştırma Dergisi*, (66) ss. 150-151.
- Öztürk, E. (2013). Sosyo-Tarihsel Perspektif Süreci İçinde Aşk Sosyolojisi, *Cinius Yayınları*.
- Parsons, T.T. (1997). *Sources and Stages of Mate Selection, Relationship Development and Marriage*. ProQuest Dissertations and Theses.
- Pishva, N. ve Besharat, M.A. (2011). Relationship attachment styles with positive and negative perfectionism. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 30, 402-406.
- Powers, S. I., Pietromonaco, P. R., Gunlicks, M. ve Sayer, A. (2006). Dating Couples' Attachment Styles and Patterns Of Cortisol Reactivity and Recovery

- in Response To A Relationship Conflict. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(4), 613.
- Sancak Aydın, G. ve Ayhan, D. (2017). Lisansüstü Öğrencilerinin Eş Seçimini Etkileyen ve Sınırlandıran Görüş ve İnançları. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 627-652.
- Santrock, J.W. (2014). Yaşam Boyu Gelişim. (Çev. Yüksel. G), Ankara: *Nobel Akademik Yayıncılık*. S. 451
- Sarpkaya, A. (2013). *Boşanmış Kadınlarda Toplumsal Baskıya Direnme Stratejileri: Van Örneği*. pp. 29- 50.
- Shaffer, A. P., Vogel, L. D., & Wei, M. (2006). The Mediating Roles of Anticipated Risks, Anticipated Benefits and Attitudes on The Decision to Seek Professional Help: An Attachment Perspective. *Journal of Counseling Psychology*, 53(4), 442–452.
- Shaver, P., Brennan, K.A. (1992). Attachment Styles and the ‘Big Five’ Personality Traits: Their Connections with Each Other and with Romantic Relationship Outcomes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18 (5), 536-545
- Shi, L. (2003). The Association Between Adult Attachment Styles and Conflict Resolution in Romantic Relationships, *The American Journal of Family Therapy*, 31: 143–157.
- Shipman, A.S.C. (2011). *Mate Selection in Modern India*. ProQuest: Dissertations and Theses.
- Slater, R. (2007). Attachment: Theoretical development and critique. *Educational Psychology in Practice*, 23(3), 205–219
- Solmuş, T. (2008). Bağlanma ve aşkın iki yüzü. İstanbul: *Sistem Yayıncılık*.
- Soygüt, G. (2004). Bir Düzeltici Bağlanma İlişkisi Olarak Psikoterapi: Psikoterapi Süreçlerinde Bağlanma ve Terapötik İttifak. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13 (7), 63-77.
- Sullivan, H. S. (1953). *The Interpersonal Theory of Psychiatry*. New York: Norton
- Sungur, M. A., Duyar, N., Yıkılmaz, H., Boyacı, R., Urhan, H. M., Çetin, G., İspaha, T. (2017). *Evlilik ve Eş Seçme Tutumuna Kuşakların Etkisi: X ve Y Kuşaklarının Karşılaştırması*. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 28(1), 69-92.

- Sümer, N. (2006). Yetişkin Bağlanma Ölçeklerinin Kategoriler ve Boyutlar Düzeyinde Karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21, 1-22.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (2000). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-109.
- Sümer, N., Güngör, D. (1999). Çocuk Yetiştirme Stilllerinin Bağlanma Stilleri, Benlik Değerlendirmeleri ve Yakın İlişkiler Üzerindeki Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(44), 35-58.
- Sümer, N., ve Güngör, D. (2000). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Şahin, A. (2018). *Madde Bağımlılığı Hastalarının Bağlanma Stilllerinin Tedavi ve Motivasyonlarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şenel Günayer, H. (2014). Eş seçimi kararı. Haluk Yavuzer (Ed.), Evlilik okulu. (10.Baskı). İstanbul: *Remzi Kitabevi*.
- Şenel, G. H. (2004). Eş seçimi kararı. Evlilik okulu, Yavuzer H. (Ed.), İstanbul: *Remzi Yayınevi*.
- Şentürk, Ü. (2012). Sosyolojik Açıdan Parçalanmış Aile ve Çocuk İlişkisi. Ankara: *Kumsaati Yayınları*.
- Şimşek, M.Z. (2018). *Romantizm ve Eş Seçimi Tutumunun Romantik İlişki Yaşantıları ve Romantik İlişkilerdeki İnançlar Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Tarhan, N. (2016). Mutlu Evlilik Psikolojisi. İstanbul: *Timaş Yayınları*.
- Turan Cebeci, S., C. (2009) *Tam Aileye ve Tek Ebeveyne Sahip Ailelerden Gelen 7-12 Yaşları Arasındaki Çocukların Bağlanma Stilleri ve Kaygı Durumları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Bölümü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul.
- Turan, N. (2009). *Ruminasyonun, İçsel Çalışan Modellerin ve Psikolojik Yardım Almaya Yönelik Tutumların Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Belirtilerine*

- Katkısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Tutarel Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006). *Evlilik Uyumu, Bağlanma Biçimleri, Yüklemeler ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler*. *Aile ve Toplum*, 3(9):61-68.
- Tuzer, D. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tutumlarının Bireysel Özellikleri Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çığ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- TÜİK, T. İ. (2022). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri. SAYI: 45568. YAYIM TARİHİ :25 Şubat 2022. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2021-45568>
- Türk Dil Kurumu, TDK. (2019). Güncel Türkçe Sözlük. Ankara: TDK. 02.07.2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Ulu, I.P. ve Tezer, E. (2010). Adaptive and maladaptive perfectionism, adult attachment, and big five personality traits. *The Journal of Psychology*, 144(4), 327–340.
- Uluyol, F.M. (2014). *Bağlanma Örüntüleri, Eşe Yönelik Kişilerarası Şemalar ve Evlilik Sorunlarıyla Başa Çıkabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Usluoğlu, F., Atıcı, M. ve Vurgeç Avcıbay, B. (2015). Kadınların Eş Seçimi Hakkındaki Görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 12 (2), 1484–1502.
- Uzun, Ç. (2016). *Klinik Olmayan Bir Örneklemede Aleksitimi, Bağlanma Stilleri Ve Obsesif Kompulsif Özellikler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı.
- Vogel, L. D., & Wei, M. (2005). Adult Attachment and Help Seeking İntent: The Mediating Roles of Psychological Distress and Perceived Social Support. *Journal of Counseling Psychology*, 52(3), 347–357.
- Wei, M., Vogel, D. L. & Ku, I. Y., (2006). Adult Attachment, Affect Regulation; Negative Mood&Interpersonal Problems, *Journal of Counseling Psychology*, 52, 14-24

- Wiggins, J. (1996). *The Five-Factor Model of Personality: Theoretical Perspectives*. New York, NY: *Guilford Press*.
- Wilson, G.D. & McLaughlin, C. (2002). Aşk Bilimi, *Çitlembik Yayınevi*, İstanbul.
- Winch, R. F., Ktsanes, T. & Ktsanes V. (1955). Empirical Elaboration Of The Theory Of Complementary Needs İn Mate-Selection. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 51(3):508-513.
- Yıldırım, İ. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27):15-30.
- Yıldırım, İ. (2016). Üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27).
- Yıldırım, N. H. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeyleri İle Evliliğe Yükladıkları Anlam ve Eş Seçme Kriterleri Arasındaki İlişki*. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, T. (2018). *Evli Bireylerde Bağlanma Biçimleri, İlişkilere Dair Bilişsel Çarpıtmalar ve Evlilik Uyumu İlişkisinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldız, M. (2012). Bağlanma Kuramı Açısından Yaşlılık Dönemine Genel Bir Bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36 (1), 1-30.
- Yurtkuran-Demirkan, S., Ersoz, A. G., Şen, R .B., Ertekin, E., Sezgin, O., Turgut, A. M. ve Şehitoğlu, N. (2009). *Boşanma nedenleri araştırması*. T. C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. Ankara.

Ekler

Ek 1 Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma, Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans tezi kapsamında yürütülmektedir. Araştırmada ebeveynlerinin evlilik durumuna göre yetişkin bireylerin eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler açısından karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Ebeveynlerinizin evlilik durumuna göre sizin eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler bağlamında nasıl etkilendiğinizi belirleyebilmek adına bazı sorular sorulacaktır. Araştırma, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Psikolog Selen Melay YANIKAN tarafından Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER danışmanlığında yürütülmektedir. Bu form, sizi araştırma şartları hakkında bilgilendirmek adına hazırlanmıştır. Bu çalışmaya katılmayı kabul etmeniz halinde, sizden ankette yer alan soruları cevaplamanız beklenmektedir. Söz konusu çalışma yaklaşık 15 dakika sürmektedir. Bu araştırmaya katılımınız tamamen gönüllülük esasına dayalı olmalıdır. Araştırmanın hedeflendiği şekilde geçerli ve güvenilir sonuçlar verebilmesi için sizden beklenen, tüm soruları eksiksiz ve samimi şekilde yanıtlamanızdır. Anket boyunca verdiğiniz bilgiler bilimsel araştırma amaçlı diğer katılımcılardan alınan bilgilerle toplu halde kullanılacak ve tamamen gizli tutulacaktır. Çalışma ile ilgili daha fazla bilgi almak adına, herhangi bir sorunuz veya endişeniz olduğu takdirde bize aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz. Araştırmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Yukarıdaki verilen bilgileri okudum ve bu araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Katılımcının,

İmzası:

Psikolog Selen Melay YANIKAN

Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER

Yüksek Lisans Öğrencisi

Tez danışmanı

Yakın Doğu Üniversitesi

Yakın Doğu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyal Bilimler Enstitüsü

E-posta: selenyanikan@gmail.com

E-posta: hande.celikay@neu.edu.tr

EK- 2 Sosyo-Demografik Bilgi Formu**1. Cinsiyetiniz:**

- a) Kadın b) Erkek

2. Yaşınız:

- a) 20-30 b) 31-40 c) 41-50

3. Uyruk

- a) TC b) KKTC

4. Medeni durumunuz:

- a) Evli b) Bekar c) Dul/Boşanmış d) ilişkisi var

5. Eğitim durumunuz:

- a)İlkokul b)Ortaokul c.) Lise d) 2 yıllık ön lisans
e) Lisans f) Yüksek Lisans g) Doktora

6. Kiminle birlikte yaşıyorsunuz:

- a) Yalnız yaşıyorum.
b) Ebeveynlerimle yaşıyorum ya da ailemden biriyle yaşıyorum.
c) Ailemden ayrı/ erkek kız arkadaşlarımla yaşıyorum.
d) Evliyim, eşimle birlikte yaşıyorum.
e) Kardeşlerimle yaşıyorum.
f) Çocuklarımla yaşıyorum.
g) Yurt, pansiyon, otel vb.

7. Daha önce psikolojik yardım aldınız mı?

- a) Evet b) Hayır

8. Anne/Babanız birlikteler mi ayrılır mı?

- a) Birlikteler b) Boşandıılar

EK 3- REST Ölçeği

Sayın Katılımcı;

Bu ölçek, bireylerin eş seçimine yönelik inançlarını belirlemeye yöneliktir. Aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra, sizi en iyi yansıttığını düşündüğünüz ifadeyi ilgili paranteze (X) işareti koyarak belirtiniz. Bu bir test olmadığından cevaplar doğru ve yanlış olarak değerlendirilmeyecektir. Önemli olan vereceğiniz cevapların sizi doğru olarak yansıttığıdır. Ölçekteki hiç bir maddeyi boş bırakmadan cevaplayınız. Burada ifade ettiğiniz bilgiler sadece bu çalışma için kullanılacak olup, başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Adınızı veya kimlik bilgilerinizi belirten herhangi bir ifade yazmayınız.

Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Açıklama: Aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra, bu ifadeye ne ölçüde katıldığınızı gösteren sütuna ait olan kutucuğun içini (X)şeklinde işaretleyiniz.		Hiç	Katılmıyor	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Çoğu yaşlıtlarım gibi, ben de bir gün evleneceğimden eminim.	()	()	()	()	()
2	Evlenmem için uygun olan tek bir gerçek aşk vardır, o da evleneceğim kişiyle olan aşktır.	()	()	()	()	()
3	Birbirimize karşı hissettiğimiz sevgi, evlenmek için asgari düzeyde yeterli bir neden olmalıdır.	()	()	()	()	()

EK 4- Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

ÜÇ BOYUTLU BAĞLANMA STİLLERİ ÖLÇEĞİ			Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Karşımdaki insanlar benim kadar değerli değiller.	☐	☐	☐	☐	☐
2	Birisiyle çok fazla samimi olduğumda sorun çıkabileceğinden kaygılanıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
3	Karar alırken kimseyi önemsemem.	☐	☐	☐	☐	☐

EK 5- Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölçeği

APPENDIX B: Inventory of Interpersonal Problems (IIP-32) Turkish Form

İnsanlar başkalarıyla ilişkilerinde aşağıda belirtilen problemleri yaşadıklarını ifade etmektedirler. Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuyun ve her maddeyi hayatınızdaki **HERHANGİ BİR ÖNEMLİ KİŞİYLE** (aile bireyleri, dostlar, iş arkadaşları gibi) **İLİŞKİNİZDE** sizin için problem olup olmadığına göre değerlendirin. Problemin **SİZİN İÇİN NE KADAR RAHATSIZ EDİCİ OLDUĞUNU** numaralandırılmış daireleri yuvarlak içine alarak belirtiniz.

Aşağıdaki ifadeler başkalarıyla ilişkilerinizde yapmakta ZORLANDIĞINIZ şeylerdir.	Hiç değil	Biraz	Orta derecede	Oldukça	Fazlasıyla
Benim için,					
1. Başkalarına “hayır” demek zordur.	1	2	3	4	5
2. Gruplara katılmak zordur.	1	2	3	4	5
3. Birşeyleri kendime saklamak zordur.	1	2	3	4	5

İzinler

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Kullanım İzni

Selen Yanıkan <selenyanikan@gmail.com>
Alıcı: hundayarcg@yahoo.com ▼

4 Nisan Pzt 15:26

Ben Psikolog Selen Melay YANIKAN. Yakın Doğu Üniversitesinde klinik psikoloji alanında yüksek lisans yapmaktayım. Tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER. Ebeveynlerinin evlilik durumuna göre yetişkin bireylerin eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler açısından karşılaştırılması konu başlıklı tezimde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeğini kullanmak için izninizi talep ediyorum.

Saygılarımla.

Selen Melay YANIKAN

Hüdayar Cihan
Alıcı: ben ▼

5 Nisan Sal 10:27

Merhaba

Ekte istemiş olduğumuz ölçeği gönderiyorum.

iyi çalışmalar

Doç. Dr. Hüdayar CIHAN
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji Bölümü
Esenboğa Külliyesi Çubuk-ANKARA
Tel: 03129061457
[e-mail:hundayarcg@ybu.edu.tr](mailto:hundayarcg@ybu.edu.tr)

Associate Professor, Hüdayar CIHAN
Ankara Yıldırım Beyazıt University
Faculty of Human and Social Science Department of Psychology Esenboga Campus Çubuk-ANKARA-TURKEY
Tel: 903129061457
e-mail: hundayarcg@ybu.edu.tr

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Kullanım İzni

Ölçek izni. Gelen Kutusu x

Selen Yanıkan <selenyanikan@gmail.com>

7 Nisan Per 13:13

Alıcı: evrenerzen ▾

Ben Psikolog Selen Melay YANIKAN. Yakın Doğu Üniversitesinde klinik psikoloji alanında yüksek lisans yapmaktayım. Tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER. Ebeveynlerinin evlilik durumuna göre yetişkin bireylerin eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler açısından karşılaştırılması konu başlıklı tezimde Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğini kullanmak için izninizi talep ediyorum.

Saygılarımla.

Selen Melay YANIKAN

evren erzen

7 Nisan Per 16:21

Alıcı: ben ▾

Merhabalar

Ölçeği çalışmanızda kullanmanızdan memnuniyet duyarım. Ölçekle ilgili psikometrik özellikler makalede yer alıyor. Ölçek maddeleri ise makalenin sonunda bulunuyor. Ayrıca yardımcı olabileceğim bir konu olursa bana ulaşabilirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

İyi çalışmalar

Dr. Evren ERZEN

Ölçekte her bir bireyin bağlanma stilini ayrı ayrı belirlemeyi amaçlıyorsanız bir bireyin sahip olduğu en yüksek bağlanma stili puanını belirliyorsunuz ve o kişi hangi bağlanma stiline en yüksek puanı aldıysa o bağlanma stiline sahip olarak kabul ediliyor. Eğer bireyin bağlanma stiliyle sürekli verileri analize sokacaksanız her bir bağlanma stilinin toplam puanını almanız yeterli olacaktır. Burada dikkat edilecek tek nokta tüm bağlanma stillerinin ayrı ayrı toplam puanlarının alınmasıdır. Üç stili de toplayıp tek bir puan elde edilmesi mümkün değil. Çünkü boyutlardan ikisi negatif birisi pozitif.

Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölçeği Kullanım İzni

Ölçek izni. Gelen Kutusu x

Selen Yanıkan <selenyanikan@gmail.com>

7 Nis 2022 13:12

Alıcı: makyunus ▾

Ben Psikolog Selen Melay YANIKAN. Yakın Doğu Üniversitesinde klinik psikoloji alanında yüksek lisans yapmaktayım. Tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER. Ebeveynlerinin evlilik durumuna göre yetişkin bireylerin eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler açısından karşılaştırılması konu başlıklı tezimde Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölçeğini kullanmak için izninizi talep ediyorum.

Saygılarımla.

Selen Melay YANIKAN

Miray Akyunus

8 Nis 2022 16:08

Alıcı: ben ▾

Merhaba Selen,

Ekte ölçeği puanlamasını ve makalesini bulabilirsin.

Klinik Psikolog Dr. Miray Akyunus

Psikoloji Bölümü Öğr. Üyesi

Işık Üniversitesi / İstanbul

Öz Geçmiş

Selen Melay YANIKAN 01 Ocak 1996 tarihinde Antalya'da doğmuştur. İlköğretim, ortaokul ve lise öğretim hayatını tamamladıktan sonra 2014 yılında Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (%100 İngilizce) Psikoloji Bölümünü kazanmıştır ve 2019 yılında lisans mezun olmuştur. Mezuniyetinden sonra özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde ve psikoteknik değerlendirme merkezinde iş deneyimi olmuştur. 2021 yılında Yakın Doğu üniversitesinde Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitim sürecine başlayarak Yakın Doğu Hastanesinde stajını tamamlamıştır. Eğitim sürecinde temel ve ileri düzey EMDR terapi eğitimi, BDT eğitimi, deneyimsel oyun terapisi eğitimi ve Gottman çift terapisi eğitimi almıştır.

İntihal Rapor Oranı

Selen Yanıkan

ORJİNALLİK RAPORU

% **14**
BENZERLİK ENDEKSİ

% **13**
İNTERNET KAYNAKLARI

% **5**
YAYINLAR

% **4**
ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	%4
2	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%2
3	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	%1
4	acikerisim.isikun.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
5	acikerisim.gelisim.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
6	acikerisim.pau.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<%1
7	KARABACAK, Aynur and DEMİR, Meva. "Özerklik, Bağlanma Stilleri, Bilinçli Farkındalık ve Duygu Düzenleme Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi", BAYBURT UNIVERSİTESİ, 2017. Yayın	<%1

Etik Kurul Onayı

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

07.07.2022

Sayın Selen Melay YANIKAN

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2022/1324 proje numaralı ve "Ebeveynlerinin evlilik durumuna göre yetişkin bireylerin eş seçimi, bağlanma stilleri ve kişilerarası problemler açısından karşılaştırılması" başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formumuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.